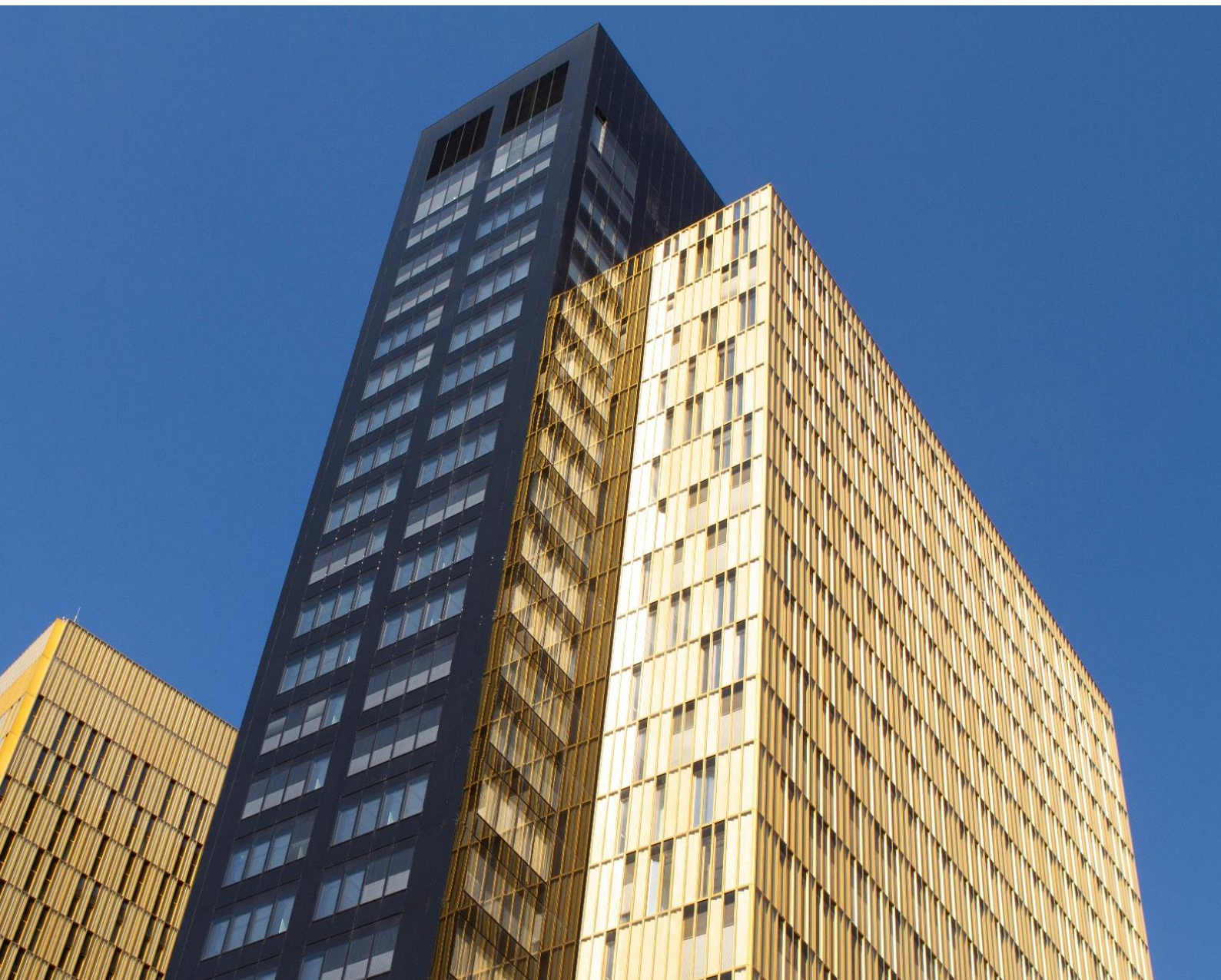

Fișă tematică

**Criterii și mecanisme de determinare a
statului membru responsabil de examinarea
unei cereri de protecție internațională**

Cuvânt înainte

În temeiul articolului 63 din Tratatul CE, a fost adoptat Regulamentul (CE) nr. 343/2003 al Consiliului din 18 februarie 2003 de stabilire a criteriilor și mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de azil prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe (JO 2003, L 50, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 56; denumit în continuare „Regulamentul Dublin II”), intrat în vigoare la 17 martie 2003. Acest regulament a fost modificat prin Regulamentul (UE) nr. 604/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 26 iunie 2013 de stabilire a criteriilor și mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe sau de către un apatrid (JO 2013, L 180, p. 31; denumit în continuare „Regulamentul Dublin III”), adoptat în temeiul articolului 78 alineatul (2) litera (e) TFUE. Regulamentul Dublin III a intrat în vigoare la 19 iulie 2013 și se aplică cererilor de protecție internațională formulate începând cu 1 ianuarie 2014.

Principiul care stă la baza acestor texte este că orice cerere de azil sau de protecție internațională prezentată de un resortisant al unei țări terțe sau de un apatrid pe teritoriul unui stat membru, inclusiv la frontieră sau în zonele de tranzit, trebuie examinată de un singur stat membru. Aceste regulamente definesc criteriile de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri și procedura care permite această determinare.

Criteriile de determinare a statului membru responsabil de cererea de protecție internațională sunt prevăzute într-o ordine ierarhică în capitolul III din Regulamentul Dublin III¹ și urmăresc să permită statului membru sesizat cu cererea de protecție internațională să știe cărui stat membru îi va reveni în cele din urmă examinarea acestei cereri.

Criteriile menționate sunt prevăzute în capitolul III și figurează în următoarea ordine:

- interesul superior al minorului neînsoțit²;
- prezența pe teritoriul unui stat membru a unui membru de familie care este fie beneficiar³, fie solicitant⁴ de protecție internațională;
- menținerea legăturii de familie⁵;
- eliberarea permiselor de ședere sau a vizelor⁶;
- intrarea și/sau șederea ilegală⁷;

¹ Mai precis, la articolele 8-15 din acest regulament. Acestea figurau anterior la articolele 6-14 din Regulamentul Dublin II.

² Articolul 8 din Regulamentul Dublin III și, respectiv, articolul 6 din Regulamentul Dublin II.

³ Articolul 9 din Regulamentul Dublin III și, respectiv, articolul 7 din Regulamentul Dublin II.

⁴ Articolul 10 din Regulamentul Dublin III și, respectiv, articolul 8 din Regulamentul Dublin II.

⁵ Articolul 11 din Regulamentul Dublin III și, respectiv, articolul 14 din Regulamentul Dublin II.

⁶ Articolul 12 din Regulamentul Dublin III și, respectiv, articolul 9 din Regulamentul Dublin II.

Criterii și mecanisme de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională

- intrarea fără obligația de a deține viză⁸;
- cererea de azil formulată într-o zonă de tranzit internațional⁹.

Aceste criterii se aplică pe baza situației existente în momentul în care solicitantul prezintă prima oară o cerere de azil unui stat membru¹⁰.

Regulamentele Dublin II și Dublin III prevăd criterii specifice suplimentare de determinare a statului membru responsabil.

Astfel, printre altele, atunci când niciun stat membru responsabil nu poate fi desemnat pe baza criteriilor menționate în aceste regulamente, primul stat membru în care a fost prezentată cererea de protecție internațională este responsabil de examinarea acesteia¹¹. În continuare, atunci când este imposibilă transferarea solicitantului către statul membru desemnat inițial drept responsabil, pentru că există temeiuri substanțiale de a crede că în acel stat membru există deficiențe sistemice ale procedurii de azil și ale condițiilor de primire a solicitanților care duc la un risc de tratament inuman sau degradant în sensul articolului 4 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”), statul membru care îndeplinește procedura de determinare a statului membru responsabil continuă examinarea criteriilor stabilite la capitolul III pentru a determina dacă alt stat membru poate fi desemnat drept responsabil. În cazul în care transferul nu poate fi efectuat către unul dintre statele membre desemnate pe baza criteriilor stabilite la capitolul III și nici către primul stat membru în care a fost prezentată cererea, statul membru care îndeplinește procedura de determinare a statului membru responsabil devine statul membru responsabil¹².

În plus, sunt prevăzute norme speciale în cazul în care solicitantul se află în îngrijirea unui membru al familiei sale cu reședința legală pe teritoriul unui stat membru sau atunci când un membru al familiei sale se află în îngrijirea solicitantului¹³. În sfârșit, o clauză discreționară¹⁴ permite fiecărui stat membru să examineze o cerere de protecție internațională care îi este prezentată de un resortisant al unei țări terțe sau de un apatrid, chiar dacă această examinare nu este responsabilitatea sa în temeiul criteriilor stabilite în aceste regulamente.

⁷ Articolul 13 din Regulamentul Dublin III și, respectiv, articolul 10 din Regulamentul Dublin II.

⁸ Articolul 14 din Regulamentul Dublin III și, respectiv, articolul 11 din Regulamentul Dublin II.

⁹ Articolul 15 din Regulamentul Dublin III și, respectiv, articolul 12 din Regulamentul Dublin II.

¹⁰ Articolul 7 alineatul (2) din Regulamentul Dublin III și, respectiv, articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul Dublin II.

¹¹ Articolul 3 alineatul (2) primul paragraf din Regulamentul Dublin III și, respectiv, articolul 13 din Regulamentul Dublin II.

¹² Articolul 3 alineatul (2) al doilea și al treilea paragraf din Regulamentul Dublin III. Regulamentul Dublin II nu conținea dispoziții corespunzătoare. Astfel, dispozițiile articolului 3 alineatul (2) al doilea și al treilea paragraf din Regulamentul Dublin III au fost introduse în urma dezvoltării jurisprudenței și în special în urma [Hotărârii din 21 decembrie 2011 \(Marea Cameră\). N. S. și alții \(C-411/10 și C-493/10, EU:C:2011:865\)](#).

¹³ Articolul 16 din Regulamentul Dublin III, intitulat „Persoanele aflate în îngrijire”. Anterior, articolul 15 din Regulamentul Dublin II, denumit în mod obișnuit „clauza umanitară”.

¹⁴ Articolul 17 din Regulamentul Dublin III, intitulat „Clauze discreționare”. Anterior, articolul 3 alineatul (2) din Regulamentul Dublin II, denumit în mod obișnuit „clauza de suveranitate”, care a condus la pronunțarea mai multor hotărâri ale Curții [[Hotărârea din 21 decembrie 2011 \(Marea Cameră\). N. S. și alții \(C-411/10 și C-493/10, EU:C:2011:865\)](#) și [Hotărârea din 14 noiembrie 2013 \(Marea Cameră\). Puid \(C-4/11, EU:C:2013:740\)](#)].

Lista actelor vizate

Regulamentul (CE) nr. 343/2003 al Consiliului din 18 februarie 2003 de stabilire a criteriilor și mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de azil prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe (JO 2003, L 50, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 56)

Regulamentul (UE) nr. 604/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 26 iunie 2013 de stabilire a criteriilor și mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe sau de către un apatrid (JO 2013, L 180, p. 31)

Regulamentul (CE) nr. 1560/2003 al Comisiei din 2 septembrie 2003 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 343/2003 al Consiliului de stabilire a criteriilor și mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de azil prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe (JO 2003, L 222, p. 3, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 140)

Regulamentul (CE) nr. 562/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 15 martie 2006 de instituire a unui Cod comunitar privind regimul de trecere a frontierelor de către persoane (JO 2006, L 105, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 8, p. 5), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (UE) nr. 610/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 26 iunie 2013 (JO 2013, L 182, p. 1)

Directiva 2013/32/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 privind procedurile comune de acordare și retragere a protecției internaționale (JO 2013, L 180, p. 60)

Directiva 2013/33/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 de stabilire a standardelor pentru primirea solicitanților de protecție internațională (JO 2013, L 180, p. 96)

Directiva 2001/55/CE a Consiliului din 20 iulie 2001 privind standardele minime pentru acordarea protecției temporare, în cazul unui aflux masiv de persoane strămutate, și măsurile de promovare a unui echilibru între eforturile statelor membre pentru primirea acestor persoane și suportarea consecințelor acestei primiri (JO 2001, L 212, p. 12, Ediție specială, 19/vol. 3, p. 179)

Cuprins

CUVÂNT ÎNAINTE.....	3
LISTA ACTELOR VIZATE	5
I. DETERMINAREA STATULUI MEMBRU RESPONSABIL	7
1. Criteriile de determinare a statului membru responsabil	7
1.1. Interesul superior al minorului.....	7
1.2. Legăturile de familie.....	8
1.2.1. Prezența unui membru de familie beneficiar de protecție internațională.....	8
1.2.2. Legătura de dependență	11
1.3. Intrarea pe teritoriu	12
2. Derogările de la criteriile de determinare a statului membru responsabil.....	15
2.1. Riscul de încălcare a articolului 4 din cartă.....	15
2.2. Clauza discreționară a statului membru în cauză.....	23
3. Lipsa unei decizii explicite cu privire la determinarea statului membru responsabil.....	27
4. Transferul – Mecanism de derogare temporară de la mecanismul Dublin.....	28
II. PROCEDURA DE TRANSFER CĂTRE STATUL MEMBRU RESPONSABIL	34
1. Reprimirea în cazul reîntoarcerii ilegale într-un stat membru care a efectuat transferul	34
2. Decizia anticipată de transfer.....	35
3. Termenul de transfer.....	36
III. ÎNTINDEREA CONTROLULUI JURISDICȚIONAL AL DECIZIEI DE TRANSFER.....	39
1. Controlul jurisdicțional limitat – Regulamentul Dublin II	39
2. Controlul jurisdicțional extins – Regulamentul Dublin III.....	41
2.1. Nerespectarea dispozițiilor tehnice	41
2.2. Nerespectarea termenelor	44
2.3. Controlul deciziei de transfer în cazul reprimirii.....	49
2.4. Controlul deciziei de preluare a unui minor neînsoțit.....	52
2.5. Posibilitatea invocării împrejurărilor ulterioare adoptării unei decizii de transfer.....	54

I. Determinarea statului membru responsabil

1. Criteriile de determinare a statului membru responsabil

1.1. Interesul superior al minorului

Hotărârea din 6 iunie 2013 (Camera a patra), MA și alții (C-648/11, [EU:C:2013:367](#))

„Regulamentul (CE) nr. 343/2003 – Determinarea statului membru responsabil – Minor neînsoțit – Cereri de azil depuse succesiv în două state membre – Absența unui membru al familiei minorului pe teritoriul unui stat membru – Articolul 6 al doilea paragraf din Regulamentul nr. 343/2003 – Transferul minorului în statul membru în care acesta a depus prima cerere – Compatibilitate – Interesul superior al copilului – Articolul 24 alineatul (2) din cartă”

Doi minori de cetățenie eritreeană (MA și BT) și un minor de cetățenie irakiană (DA) au solicitat azil în Regatul Unit. Niciun membru al familiilor lor nu se afla în mod legal într-un alt stat membru al Uniunii. Autoritățile britanice au constatat că aceștia prezentaseră deja cereri de azil în alte state membre, și anume în Italia (MA și BT) și în Țările de Jos (DA). Prin urmare, s-a decis ca minorii să fie transferați în statele respective, acestea fiind considerate responsabile de examinarea cererilor lor de azil.

În cazul în care solicitantul de azil este un minor neînsoțit, Regulamentul Dublin II prevede că statul membru responsabil de examinarea cererii este acela unde un membru al familiei sale se află în mod legal, cu condiția ca aceasta să fie în interesul superior al copilului. În absența unui membru al familiei, statul membru responsabil de examinarea cererii este acela în care minorul și-a prezentat cererea de azil, fără ca acest regulament să precizeze dacă este vorba despre prima cerere depusă de minor într-un stat membru sau despre cea pe care a depus-o ultima oară într-un alt stat membru.

În această privință, Curtea a declarat că, în cazul în care un minor neînsoțit, care nu are niciun membru al familiei prezent în mod legal pe teritoriul Uniunii Europene, a depus cereri de azil în mai multe state membre, statul membru responsabil de examinarea cererii va fi cel în care se află minorul, după ce a depus acolo o cerere. Această concluzie decurge din contextul și din obiectivul regulamentului, care urmărește să garanteze un acces efectiv la o evaluare a statutului de refugiat al solicitantului de azil, acordând în același timp o atenție specială minorilor neînsoțiți. Astfel, dat fiind că aceștia din urmă formează o categorie de persoane deosebit de vulnerabile, trebuie ca procedura pentru determinarea statului membru responsabil să nu se prelungească mai mult decât este strict necesar, ceea ce presupune, în principiu, ca aceștia să nu fie transferați într-un alt stat membru.

Aceste considerații sunt susținute de cerința respectării drepturilor fundamentale, printre care se află cel de a se asigura că, în toate acțiunile referitoare la copii – indiferent dacă sunt realizate de autorități publice sau de instituții private –, interesul

superior al copilului este considerat primordial¹⁵. În consecință, în interesul minorilor neînsoțiți, este necesar ca procedura pentru determinarea statului membru responsabil să nu se prelungească inutil, ci să li se asigure acestora un acces rapid la procedurile pentru determinarea statutului de refugiat.

Curtea a precizat că o asemenea interpretare nu presupune ca minorul neînsoțit, a cărui cerere de azil a fost respinsă pe fond într-un prim stat membru, să poată apoi constrânge un alt stat membru să examineze o cerere de azil. Astfel, statele membre nu au obligația de a verifica dacă solicitantul are calitatea de refugiat în cazul în care cererea este considerată inadmisibilă întrucât solicitantul de azil a introdus o cerere identică după ce a fost adoptată o decizie definitivă împotriva sa.

1.2. Legăturile de familie

1.2.1. Prezența unui membru de familie beneficiar de protecție internațională

Hotărârea din 1 august 2022, Bundesrepublik Deutschland (Copil al unor refugiați născut în afara statului gazdă) (C-720/20, [EU:C:2022:603](#))

„Trimitere preliminară – Politica comună în materie de azil – Criterii și mecanisme de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională – Regulamentul (UE) nr. 604/2013 (Dublin III) – Cerere de protecție internațională depusă de un minor în statul membru în care s-a născut – Părinți ai acestui minor care au obținut anterior statutul de refugiat în alt stat membru – Articolul 3 alineatul (2) – Articolul 9 – Articolul 20 alineatul (3) – Directiva 2013/32/UE – Articolul 33 alineatul (2) litera (a) – Admisibilitatea cererii de protecție internațională și responsabilitatea pentru examinarea acesteia”

Reclamanta, resortisantă a Federației Ruse, s-a născut în Germania în anul 2015. În luna martie 2012, părinții săi și cei cinci frați și surori ai acesteia, de asemenea de cetățenie rusă, obținuseră statutul de refugiat în Polonia. În luna decembrie 2012, aceștia au plecat din Polonia în Germania, unde au formulat cereri de protecție internațională. Republica Polonă a refuzat să dea curs cererii autorităților germane de a reprimi aceste persoane, pentru motivul că ele beneficiau deja de protecție internațională pe teritoriul său. Ulterior, autoritățile germane au respins cererile de protecție internațională ca inadmisibile, ca urmare a statutului de refugiat pe care aceste persoane îl obținuseră deja în Polonia. Familia reclamantei a continuat totuși să locuiască pe teritoriul german.

În luna martie 2018, reclamanta a depus la autoritățile germane o cerere de protecție internațională. Această cerere a fost respinsă ca inadmisibilă, în special în temeiul Regulamentului Dublin III.

¹⁵ De altfel, trebuie să se arate că articolul 8 alineatul (4) din Regulamentul Dublin III menționează în prezent această luare în considerare a interesului superior al copilului în determinarea statului membru responsabil de soluționarea cererilor formulate de minori neînsoțiți.

Instanța de trimitere, sesizată cu o acțiune împotriva acestei din urmă decizii de respingere, are îndoieli cu privire la aspectul dacă Republica Federală Germania este statul membru responsabil de examinarea cererii reclamantei și dacă, în caz afirmativ, acest stat membru are dreptul să respingă cererea respectivă ca inadmisibilă în temeiul Directivei privind procedurile.

Mai precis, această instanță ridică problema aplicării prin analogie a anumitor dispoziții ale Regulamentului Dublin III și ale Directivei privind procedurile situației reclamantei. În această privință, ea urmărește să afle, pe de o parte, dacă – pentru a preveni circulația secundară – articolul 20 alineatul (3) din Regulamentul Dublin III, care privește în special situația unor copii născuți după sosirea unui solicitant de protecție internațională, se aplică cererii de protecție internațională prezentate de un minor în statul membru în care s-a născut atunci când părinții săi beneficiază deja de protecție internațională în alt stat membru¹⁶. Pe de altă parte, ea ridică problema dacă articolul 33 alineatul (2) litera (a) din Directiva privind procedurile¹⁷ se aplică unui minor ai cărui părinți beneficiază de protecție internațională în alt stat membru, dar care nu beneficiază el însuși de aceasta.

Curtea, reunită în Marea Cameră, a răspuns negativ la aceste întrebări. Mai precis, aceasta a arătat, pe de o parte, că, potrivit Regulamentului Dublin III, statul membru în care un minor depune o cerere de protecție internațională în scris este responsabil de examinarea acestei cereri și, pe de altă parte, că un stat membru nu poate declara cererea sa ca inadmisibilă pentru motivul că membrii familiei sale au părăsit un alt stat membru în care beneficiau de protecție internațională și s-au deplasat în mod ilegal în statul membru în care minorul a prezentat cererea sa. În lipsa unei cereri formulate în scris, primul stat membru în care a fost prezentată cererea de protecție internațională este responsabil de examinare, cu excepția cazului în care un alt stat membru este desemnat responsabil în conformitate cu criteriile enumerate în regulament.

În această privință, în primul rând, Curtea a considerat că articolul 20 alineatul (3) din Regulamentul Dublin III nu este aplicabil prin analogie situației în care un minor și părinții săi prezintă cereri de protecție internațională în statul membru în care s-a născut acest copil, în condițiile în care părinții beneficiază deja de protecție internațională în alt stat membru. Astfel, pe de o parte, această dispoziție presupune ca membrii familiei minorului încă să aibă calitatea de „solicitant”, așa încât ea nu reglementează situația unui copil născut după ce membrii familiei sale au obținut protecție internațională într-un alt stat membru decât cel în care copilul s-a născut și locuiește împreună cu familia sa. Pe de altă parte, situația unui minor ai cărui membri de familie sunt solicitanți de protecție internațională și cea a unui minor ai cărui membri de familie beneficiază

¹⁶ În temeiul acestei dispoziții, care privește procedura de preluare, situația unui minor care însoțește un solicitant de protecție internațională și corespunde definiției unui „membru de familie” nu poate fi disociată de aceea a membrului familiei și este de competența statului membru responsabil de examinarea cererii de protecție internațională a membrului de familie, chiar dacă minorul nu este solicitant individual, cu condiția ca acest lucru să fie în interesul superior al minorului. Același tratament se aplică copiilor născuți după sosirea solicitantului pe teritoriul statelor membre, fără a fi nevoie să se inițieze o nouă procedură de preluare a acestora.

¹⁷ În temeiul acestei dispoziții, statele membre pot considera o cerere de protecție internațională ca inadmisibilă în cazul în care un alt stat membru a acordat protecție internațională.

deja de o asemenea protecție nu sunt comparabile în contextul regimului instituit prin Regulamentul Dublin III. Noțiunile de „solicitant”¹⁸ și de „persoană care beneficiază de protecție internațională”¹⁹ acoperă astfel statute juridice distincte, reglementate de dispoziții diferite din acest regulament. În consecință, o aplicare prin analogie a articolului 20 alineatul (3) situației minorului ai cărui membri de familie sunt deja beneficiari de protecție internațională ar priva atât acest minor, cât și statul membru care a acordat protecția respectivă membrilor familiei sale de aplicarea mecanismelor prevăzute de acest regulament. Aceasta ar avea drept consecință în special faptul că un asemenea minor ar putea face obiectul unei decizii de transfer fără ca o procedură de preluare să fie inițiată în privința sa.

Pe de altă parte, Regulamentul Dublin III prevede norme specifice în cazul în care procedura deschisă în privința membrilor familiei solicitantului s-a încheiat și în care acestora li s-a permis să aibă reședința în calitate de beneficiari de protecție internațională într-un stat membru. Mai precis, articolul 9 din regulamentul menționat prevede că, într-o astfel de situație, acest din urmă stat membru este responsabil de examinarea cererii de protecție internațională, cu condiția ca persoanele interesate să își fi exprimat în scris dorința în acest sens. Desigur, această condiție exclude aplicarea articolului 9 în lipsa exprimării unei asemenea dorințe. Această situație poate apărea printre altele atunci când cererea de protecție internațională a minorului în cauză este formulată în urma unei circulații secundare ilegale a familiei sale dintr-un prim stat membru către statul membru în care este depusă cererea amintită. Această împrejurare nu afectează însă nicidecum faptul că legiuitorul Uniunii a prevăzut la articolul menționat o dispoziție care acoperă tocmai situația vizată. În plus, având în vedere modul clar de redactare a articolului 9, nu se poate deroga de la respectiva cerință a exprimării în scris a dorinței.

În aceste condiții, într-o situație în care persoanele interesate nu și-au exprimat în scris dorința ca statul membru responsabil de examinarea cererii de protecție internațională a unui copil să fie cel în care membrilor familiei acestuia le-a fost permis să aibă reședința în calitate de beneficiari de protecție internațională, determinarea statului membru responsabil va fi efectuată în temeiul articolului 3 alineatul (2) din Regulamentul Dublin III²⁰.

În al doilea rând, Curtea a constatat că articolul 33 alineatul (2) litera (a) din Directiva privind procedurile nu este aplicabil prin analogie cererii de protecție internațională prezentate de un minor într-un stat membru atunci când nu acest copil însuși, ci părinții săi beneficiază de protecție internațională în alt stat membru. În această privință, Curtea a amintit că directiva menționată enumeră în mod exhaustiv situațiile în care statele membre pot considera o cerere de protecție internațională ca inadmisibilă. În plus,

¹⁸ În sensul articolului 2 litera (c) din Regulamentul Dublin III.

¹⁹ În sensul articolului 2 litera (f) din Regulamentul Dublin III.

²⁰ Conform acestei dispoziții, atunci când niciun stat membru responsabil nu poate fi desemnat pe baza criteriilor menționate în Regulamentul Dublin III, primul stat membru în care a fost prezentată cererea de protecție internațională este responsabil de examinarea acesteia.

dispoziția care prevede aceste motive de inadmisibilitate prezintă un caracter derogatoriu în raport cu obligația statelor membre de a examina pe fond toate cererile de protecție internațională. Din caracterul exhaustiv și derogatoriu al acestei dispoziții rezultă că ea trebuie să facă obiectul unei interpretări stricte și, prin urmare, nu poate fi aplicată unei situații care nu corespunde modului său de redactare. În consecință, domeniul său de aplicare *ratione personae* nu se poate extinde la un solicitant de protecție internațională care nu beneficiază el însuși de o astfel de protecție.

1.2.2. Legătura de dependență

Hotărârea din 6 noiembrie 2012 (Marea Cameră), K (C-245/11, [EU:C:2012:685](#))

„Regulamentul (CE) nr. 343/2003 – Stabilirea statului membru responsabil de examinarea unei cereri de azil prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe – Clauza umanitară – Articolul 15 din acest regulament – Persoană care beneficiază de azil într-un stat membru și care este dependentă de asistența solicitantului de azil ca urmare a faptului că suferă de o boală gravă – Articolul 15 alineatul (2) din regulament – Obligația acestui stat membru, care nu este responsabil potrivit criteriilor prevăzute în capitolul III din același regulament, să examineze cererea de azil prezentată de respectivul solicitant de azil – Condiții”

K a intrat în mod ilegal în Polonia venind dintr-o țară terță și, în cursul lunii martie a anului 2008, a depus în acest stat o primă cerere de azil. Ulterior, ea a părăsit teritoriul polonez și a intrat în mod ilegal în Austria, unde s-a reîntâlnit cu unul dintre fiii săi majori care beneficiază deja în acest stat de statutul de refugiat împreună cu soția sa și cu cei trei copii minori. În cursul lunii aprilie a anului 2008, K a depus în Austria o a doua cerere de azil. Nora lui K se afla într-o situație de dependență în raport cu aceasta din urmă din cauza prezenței unui nou-născut, precum și a bolii grave și a handicapului serios de care suferea ca urmare a unui eveniment traumatizant grav survenit într-o țară terță.

Apreciind că Republica Polonă este responsabilă de examinarea cererii de azil formulate de K, autoritățile austriece au solicitat acestui stat membru să o reprimească pe aceasta din urmă și, prin urmare, au respins cererea sa de azil depusă în Austria.

Instanța de trimitere solicita Curții să stabilească dacă, într-o situație precum cea cu care era sesizată, trebuia să se aplice clauza umanitară prevăzută la articolul 15 din Regulamentul Dublin II, cu consecința că Austria era competentă să se pronunțe cu privire la această cerere de azil.

Curtea a statuat că articolul 15 alineatul (2) din Regulamentul Dublin II trebuie interpretat în sensul că, în situația în care o persoană care beneficiază de azil într-un stat membru depinde, în special din cauza unei boli grave, de un membru al familiei sale care este solicitant de azil, dar a cărei cerere este, în conformitate cu criteriile prevăzute în capitolul III din acest regulament, examinată într-un alt stat membru, statul membru

În care au reședința aceste persoane devine responsabil de examinarea cererii de azil. Curtea a apreciat că revine acestui stat membru sarcina de a-și asuma obligațiile corespunzătoare acestei responsabilități și de a informa cu privire la acest aspect statul membru anterior responsabil, chiar dacă acesta din urmă nu a prezentat o cerere în acest sens în conformitate cu alineatul (1) a doua teză al aceluiași articol.

Astfel, articolul 15 alineatul (2) din Regulamentul Dublin II poate fi aplicat într-o situație de dependență în care nu solicitantul de azil însuși depinde de asistența unui membru al familiei sale aflat în alt stat membru decât cel identificat drept responsabil potrivit criteriilor prevăzute în capitolul III din acest regulament, ci membrul familiei aflat în acest alt stat membru depinde de asistența solicitantului de azil. Această dispoziție este aplicabilă și atunci când motivele umanitare menționate la acest articol sunt îndeplinite de o persoană dependentă în sensul acestei dispoziții care, fără a fi membru al familiei în sensul articolului 2 litera (i) din regulamentul menționat, are legături familiale cu solicitantul de azil și căreia acesta din urmă este în măsură să îi asigure în mod efectiv asistența necesară^{21 22}.

1.3. Intrarea pe teritoriu

Hotărârea din 26 iulie 2017 (Marea Cameră), Jafari (C-646/16, [EU:C:2017:586](#)), și Hotărârea din 26 iulie 2017 (Marea Cameră), A. S. (C-490/16, [EU:C:2017:585](#))²³

„Trimitere preliminară – Regulamentul (UE) nr. 604/2013 – Determinarea statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe – Sosirea unui număr excepțional de ridicat de resortisanți ai unor țări terțe dorind să obțină o protecție internațională – Organizarea trecerii frontierei de către autoritățile unui stat membru în vederea tranzitării către un alt stat membru – Intrare autorizată prin derogare pentru motive umanitare – Articolul 2 litera (m) – Noțiunea de «viză» – Articolul 12 – Eliberarea unei vize – Articolul 13 – Trecere ilegală a unei frontiere externe”

„Trimitere preliminară – Regulamentul (UE) nr. 604/2013 – Determinarea statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe – Sosirea unui număr excepțional de

²¹ Conform articolului 11 alineatul (4) din Regulamentul (CE) nr. 1560/2003 al Comisiei din 2 septembrie 2003 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 343/2003 al Consiliului de stabilire a criteriilor și mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de azil prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe (JO 2003, L 222, p. 3, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 140).

²² Trebuie să se menționeze că în Regulamentul Dublin III legiuitorul Uniunii nu a codificat jurisprudența rezultată din Hotărârea din 6 noiembrie 2012 (Marea Cameră), K (C-245/11, EU:C:2012:685), și a limitat obligațiile statelor membre în acest domeniu. Articolul 16 din acest regulament prevede că, atunci când un solicitant se află în îngrijirea copilului, fratelui, surorii sau a părintelui său care are reședința legală pe teritoriul unui stat membru sau atunci când copilul, sora, fratele sau părintele său care are reședința legală pe teritoriul unui stat membru se află în îngrijirea solicitantului, statele membre, în mod normal, mențin împreună sau reunesc solicitantul și copilul, fratele, sora sau părintele în cauză.

²³ Hotărâre menționată și în secțiunea III.2.1., intitulată „Nerespectarea dispozițiilor tehnice”.

Criterii și mecanisme de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională

ridicat de resortisanți ai unor țări terțe dorind să obțină o protecție internațională – Organizarea trecerii frontierei de către autoritățile unui stat membru în vederea tranzitării către un alt stat membru – Intrare autorizată prin derogare pentru motive umanitare – Articolul 13 – Trecerea ilegală a unei frontiere externe – Termen de 12 luni de la trecerea frontierei – Articolul 27 – Cale de atac – Întinderea controlului jurisdicțional – Articolul 29 – Termen de șase luni în vederea executării transferului – Calculul termenelor – Exercițarea unei căi de atac – Efect suspensiv”

În anul 2016, un resortisant sirian ([Hotărârea A.S., C-490/16](#)) și membrii a două familii afgane ([Hotărârea Jafari, C-646/16](#)), deși nu dețineau o viză corespunzătoare, au trecut frontiera dintre Croația și Serbia. Autoritățile croate au organizat transportul acestor persoane până la frontiera croato-slovenă în scopul de a le ajuta să ajungă în alte state membre pentru a prezenta acolo o cerere de protecție internațională.

Ulterior, resortisantul sirian a prezentat o astfel de cerere în Slovenia, în timp ce membrii familiilor afgane au făcut același lucru în Austria. Însă atât Slovenia, cât și Austria au considerat că, în măsura în care solicitanții intraseră în mod ilegal în Croația, potrivit Regulamentului Dublin III, revenea autorităților acestui stat membru sarcina de a examina cererile de protecție internațională ale acestor persoane.

Persoanele în cauză au contestat în justiție deciziile autorităților slovene și, respectiv, austriece, susținând că intrarea lor în Croația nu poate fi considerată ilegală și că, în conformitate cu Regulamentul Dublin III, revine astfel autorităților slovene și austriece sarcina de a examina cererile lor.

În acest context, instanțele de trimitere solicitau Curții să stabilească dacă intrarea persoanelor în cauză trebuie considerată legală sau nu în sensul Regulamentului Dublin III. În plus, instanța austriacă dorea de asemenea să afle dacă atitudinea autorităților croate echivalează cu eliberarea unei vize de către acest stat membru.

Astfel, Curtea a constatat mai întâi că, în sensul Regulamentului Dublin III, viza este „autorizația sau decizia statului membru necesară în vederea tranzitului sau a intrării” pe teritoriul statului membru respectiv sau al mai multor state membre. În consecință, pe de o parte, noțiunea de viză trimite la un act adoptat în mod formal de o administrație națională, iar nu la o simplă tolerare, iar, pe de altă parte, viza nu se confundă cu permiterea intrării pe teritoriul unui stat membru, deoarece viza este cerută tocmai pentru a permite această intrare.

În aceste condiții, Curtea a arătat că permiterea intrării unui resortisant al unei țări terțe pe teritoriul unui stat membru nu poate fi calificată drept viză, chiar dacă această permitere a intrării se explică prin apariția unor împrejurări excepționale, caracterizate de un aflux masiv de persoane strămutate în Uniune. Pe de altă parte, Curtea a apreciat că trecerea unei frontiere cu încălcarea condițiilor impuse de reglementarea aplicabilă în statul membru în cauză trebuie în mod necesar să fie considerată „ilegală”, în sensul Regulamentului Dublin III.

În ceea ce privește facultatea pe care o au statele membre, în temeiul Codului frontierei Schengen²⁴, de a autoriza resortisanți ai unor țări terțe care nu îndeplinesc condițiile de intrare să intre pe teritoriul lor din motive umanitare, Curtea a amintit că o astfel de autorizație nu este valabilă decât pentru teritoriul statului membru în cauză, iar nu pentru teritoriul celorlalte state membre.

În plus, a admite că intrarea unui resortisant al unei țări terțe autorizată de un stat membru în temeiul unor motive umanitare, derogând de la condițiile de intrare în principiu impuse unui asemenea resortisant, nu ar constitui o trecere ilegală a frontierei ar implica faptul că acest stat membru nu ar fi responsabil de examinarea cererii de protecție internațională prezentate de această persoană într-un alt stat membru. Or, o asemenea concluzie ar fi incompatibilă cu Regulamentul Dublin III, care atribuie statului membru aflat la originea intrării unei astfel de persoane pe teritoriul Uniunii responsabilitatea de a examina cererea de protecție internațională formulată de această persoană. Prin urmare, un stat membru care a decis să autorizeze, din motive umanitare, intrarea pe teritoriul său a unui resortisant al unei țări terțe care nu deține viză și care nu beneficiază de o scutire de viză nu poate fi exonerat de o asemenea responsabilitate.

În aceste împrejurări, Curtea a statuat că noțiunea de „trecere ilegală a unei frontiere” acoperă și situația în care un stat membru permite intrarea pe teritoriul său a unor resortisanți ai unei țări terțe prin invocarea unor motive umanitare și prin derogarea de la condițiile de intrare în principiu impuse resortisanților unor țări terțe.

În plus, făcând trimitere la mecanismele instituite prin Regulamentul Dublin III, la Directiva 2001/55 și la articolul 78 alineatul (3) TFUE, Curtea a constatat că împrejurarea că trecerea frontierei are loc cu ocazia sosirii unui număr excepțional de ridicat de resortisanți ai unor țări terțe dorind să obțină o protecție internațională nu este determinantă.

Curtea a subliniat de asemenea că preluarea acestor resortisanți ai unor țări terțe poate fi facilitată prin utilizarea de către alte state membre, în mod unilateral sau concertat, în spiritul solidarității, a „clauzei de suveranitate”, care le permite să decidă să examineze cererile de protecție internațională care le sunt prezentate, chiar dacă această examinare nu le incumbă în temeiul criteriilor Regulamentului Dublin III.

Ea a amintit, în sfârșit, că transferul unui solicitant de protecție internațională către statul membru responsabil nu trebuie să fie executat dacă, în urma sosirii unui număr excepțional de ridicat de resortisanți ai unor țări terțe dorind să obțină o protecție internațională, există un risc real ca persoana interesată să sufere tratamente inumane și degradante în cazul realizării acestui transfer.

²⁴ Regulamentul (CE) nr. 562/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 15 martie 2006 de instituire a unui Cod comunitar privind regimul de trecere a frontierelor de către persoane (JO 2006, L 105, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 8, p. 5), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (UE) nr. 610/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 26 iunie 2013 (JO 2013, L 182, p. 1).

2. Derogările de la criteriile de determinare a statului membru responsabil

2.1. Riscul de încălcare a articolului 4 din cartă

Riscul de încălcare a articolului 4 din cartă, care prevede că „nimeni nu poate fi supus torturii și nici pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante”, poate avea influență asupra determinării statului membru responsabil de prelucrarea cererilor de protecție internațională. După caz, poate fi vorba despre un risc:

- în cadrul procedurii de azil, din cauza deficiențelor sistemice ale acestei proceduri și ale condițiilor de primire a solicitanților de protecție internațională în statul membru către care solicitantul ar trebui să fie transferat;
- în cadrul transferului către statul membru desemnat drept responsabil, din cauza condiției specifice a solicitantului;
- la finalul procedurii de azil, din cauza condițiilor de viață ale beneficiarilor de protecție internațională în statul membru către care solicitantul ar trebui să fie transferat.

Hotărârea din 21 decembrie 2011 (Marea Cameră), N. S. și alții (C-411/10 și C-493/10, EU:C:2011:865)

„Dreptul Uniunii – Principii – Drepturi fundamentale – Punere în aplicare a dreptului Uniunii – Interzicerea tratamentelor inumane sau degradante – Sistem european comun de azil – Regulamentul (CE) nr. 343/2003 – Noțiunea de «țări sigure» – Transferul unui solicitant de azil către statul membru responsabil – Obligație – Prezumție relativă de respectare a drepturilor fundamentale de către acest stat membru”

Cauzele în care s-au pronunțat aceste hotărâri priveau mai mulți solicitanți de azil veniți în Regatul Unit sau în Irlanda după ce au intrat în Uniunea Europeană prin Grecia și care refuzau să fie transferați către această țară. Persoanele respective se opuneau returnării lor în Grecia, susținând că procedurile de azil din acest stat ar prezenta deficiențe grave, rata de acordare a azilului în Grecia era foarte scăzută, căile de atac judiciare în Grecia erau insuficiente și greu accesibile, iar condițiile de primire a solicitanților de azil erau inadecvate.

În acest context, instanțele de trimitere solicitau Curții să stabilească dacă – având în vedere saturarea sistemului elen de azil și efectele sale asupra tratamentului rezervat solicitanților și asupra examinării cererilor lor – autoritățile unui stat membru care trebuie să efectueze transferul solicitanților către Grecia trebuie să controleze în prealabil dacă acest stat respectă efectiv drepturile fundamentale. Ele solicitau de asemenea să se stabilească dacă, în cazul în care acest stat nu ar respecta drepturile fundamentale, autoritățile respective sunt obligate să accepte responsabilitatea de a examina ele însele cererea.

Curtea a amintit, în primul rând, că sistemul european comun de azil a fost conceput într-un context care permite să se presupună că toate statele participante respectă drepturile fundamentale și că statele membre își pot acorda încredere reciprocă în această privință. Întemeindu-se pe acest principiu, Curtea a examinat dacă autoritățile naționale care trebuie să efectueze transferul către statul responsabil de cererea de azil, desemnat de Regulamentul Dublin II, trebuie să examineze în prealabil dacă în acest stat sunt respectate drepturile fundamentale ale persoanelor.

În această privință, Curtea a arătat că, deși nicio încălcare a normelor care reglementează dreptul de azil nu este suficientă pentru a împiedica transferul unui solicitant de azil către statul membru responsabil în mod normal, dreptul Uniunii se opune aplicării unei prezumții irefragabile conform căreia statul membru desemnat drept responsabil respectă drepturile fundamentale ale Uniunii Europene. Astfel, revine statelor membre, inclusiv instanțelor naționale, obligația de a nu transfera un solicitant de azil către statul membru desemnat drept responsabil atunci când acestea nu pot ignora faptul că deficiențele sistemice ale procedurii de azil și ale condițiilor de primire a solicitanților de azil constituie motive serioase și întemeiate să se creadă că solicitantul va fi expus unui risc real de a fi supus unor tratamente inumane și degradante în sensul articolului 4 din cartă.

Pe de altă parte, Curtea a adăugat că, sub rezerva prerogativei de a examina el însuși cererea, statul membru care trebuie să transfere solicitantul către statul responsabil potrivit regulamentului și care se află în imposibilitatea de a face acest lucru trebuie să examineze celelalte criterii ale regulamentului, pentru a verifica dacă vreunul dintre criteriile ulterioare permite identificarea unui alt stat membru drept responsabil de examinarea cererii de azil. În această privință, el trebuie să se asigure că încălcarea drepturilor fundamentale ale acestui solicitant nu se agravează printr-o procedură de determinare a statului membru responsabil care ar avea o durată nerezonabilă. La nevoie, revine acestui stat obligația de a examina el însuși cererea.

Trebuie să se sublinieze că în această hotărâre Curtea a statuat, pentru prima dată, că un risc real de a fi supus unor tratamente inumane sau degradante din cauza deficiențelor sistemice ale procedurii de azil și ale condițiilor de primire a solicitanților de azil în statul membru responsabil impune statelor membre obligația de a deroga de la criteriile de determinare a statului membru responsabil stabilite de Regulamentul Dublin II. Acest principiu jurisprudențial a fost codificat ulterior în Regulamentul Dublin III [articolul 3 alineatul (2) al doilea paragraf²⁵].

²⁵ „Atunci când este imposibilă transferarea solicitantului către statul membru desemnat inițial drept responsabil, pentru că există temeiuri substanțiale de a crede că în acel stat membru există deficiențe sistemice ale procedurii de azil și ale condițiilor de primire a solicitanților care duc la un risc de tratament inuman sau degradant în sensul articolului 4 din [cartă], statul membru care îndeplinește procedura de determinare a statului membru responsabil continuă examinarea criteriilor stabilite la capitolul III, pentru a determina dacă alt stat membru poate fi desemnat drept responsabil.”

Hotărârea din 14 noiembrie 2013 (Marea Cameră), Puid (C-4/11, [EU:C:2013:740](#))

„Azil – Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene – Articolul 4 – Regulamentul (CE) nr. 343/2003 – Articolul 3 alineatele (1) și (2) – Determinarea statului membru responsabil de examinarea unei cereri de azil prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe – Articolele 6-12 – Criterii de determinare a statului membru responsabil – Articolul 13 – Clauză reziduală”

Domnul Puid, resortisant iranian, a ajuns în mod ilegal în Germania după ce a tranzitat Grecia. Cererea sa de azil prezentată în Germania a fost declarată inadmisibilă pentru motivul că, în temeiul Regulamentului Dublin II, Grecia era statul membru competent să examineze această cerere. Înainte de returnarea sa către acest din urmă stat, domnul Puid a introdus însă o acțiune în anularea deciziei prin care s-a declarat inadmisibilă cererea sa de azil și s-a dispus transferul său spre Grecia, care a fost admisă în primă instanță, instanța considerând că, având în vedere condițiile de primire a solicitanților de azil și de soluționare a cererilor de azil în Grecia, Germania era obligată să examineze cererea.

În acest context, instanța de trimitere, sesizată cu un apel împotriva deciziei instanței de prim grad de jurisdicție, cerea Curții printre altele să stabilească dacă Regulamentul Dublin II conferă solicitantului de azil dreptul de a solicita unui stat membru să examineze cererea sa dacă acest stat nu îl poate transfera, din cauza unui risc de încălcare a drepturilor sale fundamentale, către statul membru desemnat inițial drept competent.

Curtea a amintit, mai întâi, că un stat membru este ținut să nu transfere un solicitant de azil către statul membru desemnat inițial drept responsabil atunci când deficiențele sistemice ale procedurii de azil și ale condițiilor de primire a solicitanților de azil în statul membru desemnat inițial constituie motive serioase și întemeiate să se creadă că solicitantul va fi expus unui risc real de a fi supus unor tratamente inumane sau degradante. În această privință, Curtea a arătat că, deși, într-o astfel de situație, un stat membru poate decide să examineze el însuși cererea, el nu este, în principiu, obligat să facă acest lucru. În acest caz, el trebuie să identifice statul membru responsabil de examinarea cererii de azil, continuând examinarea criteriilor stabilite de regulament. În cazul în care nu reușește să îl identifice, primul stat membru în care a fost prezentată cererea este responsabil de examinarea acesteia.

În sfârșit, Curtea a subliniat că statul membru în care se află solicitantul de azil trebuie să se asigure că încălcarea drepturilor fundamentale ale acestui solicitant nu se agravează printr-o procedură de determinare a statului membru responsabil cu o durată nerezonabilă. În consecință, la nevoie, revine acestui stat obligația de a examina el însuși cererea.

Hotărârea din 16 februarie 2017 (Camera a cincea), C. K. și alții (C-578/16 PPU, [EU:C:2017:127](#))²⁶

„Trimitere preliminară – Spațiul de libertate, securitate și justiție – Frontiere, azil și imigrare – Sistemul de la Dublin – Regulamentul (UE) nr. 604/2013 – Articolul 4 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene – Tratamente inumane sau degradante – Transfer al unui solicitant de azil grav bolnav către statul responsabil de examinarea cererii sale – Lipsa unor temeiuri substanțiale de a crede în existența unor deficiențe sistemice dovedite în acest stat membru – Obligații impuse statului membru care trebuie să efectueze transferul”

O resortisantă siriană și un resortisant egiptean au intrat pe teritoriul Uniunii Europene pe baza unei vize eliberate de Croația, înainte de a depune o cerere de azil în Slovenia. Drept urmare, autoritățile slovene au adresat autorităților croate o cerere de preluare a acestora, întrucât Croația era statul membru responsabil de examinarea cererilor lor de protecție internațională, în temeiul articolului 12 alineatul (2) din Regulamentul Dublin III. Croația a încuviințat această cerere. Cu toate acestea, întrucât resortisanta siriană era însărcinată, transferul persoanelor interesate a trebuit să fie amânat până la nașterea copilului. Ulterior, persoanele interesate s-au opus transferului lor în Croația, invocând faptul că acesta ar avea consecințe negative asupra stării de sănătate a resortisantei siriene (care avusese o sarcină cu risc și suferea de la naștere de dificultăți de natură psihică), care puteau afecta și bunăstarea copilului său nou-născut, precum și faptul că fuseseră victimele unor remarci și ale unor violențe cu caracter rasial în Croația.

În acest context, instanța de trimitere solicita să se stabilească dacă, în situații în care transferul unui solicitant de azil care prezintă o afecțiune mintală sau fizică deosebit de gravă ar presupune riscul real și dovedit al unei deteriorări semnificative și iremediabile a stării de sănătate a persoanei interesate, acest transfer ar constitui un tratament inuman sau degradant, în sensul acestui articol și, în cazul unui răspuns afirmativ, dacă statul membru în cauză ar fi obligat să aplice „clauza discreționară” prevăzută la articolul 17 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III și să examineze el însuși cererea de azil în discuție.

Curtea a apreciat, în prelungirea jurisprudenței sale rezultate din [Hotărârea din 21 decembrie 2011, N. S. și alții \(C-411/10 și C-493/10, EU:C:2011:865\)](#), că, chiar și în lipsa unor temeiuri substanțiale de a crede că există deficiențe sistemice în statul membru responsabil de examinarea cererii de azil, transferul unui solicitant nu poate fi efectuat decât în condiții în care este exclus ca acest transfer să presupună un risc real și dovedit ca persoana interesată să sufere tratamente inumane sau degradante, aceste tratamente fiind interzise de articolul 4 din cartă.

Curtea a adăugat că ar constitui astfel de tratamente transferul unui solicitant de azil care prezintă o afecțiune mintală sau fizică deosebit de gravă, dacă acest transfer ar

²⁶ Hotărâre menționată și în secțiunea I.2.2., intitulată „Clauza discreționară a statului membru responsabil”.

presupune un risc real și dovedit al unei deteriorări semnificative și iremediabile a stării de sănătate a persoanei interesate. Potrivit Curții, revine în acest caz autorităților statului membru care trebuie să efectueze transferul și, după caz, instanțelor acestuia obligația de a elimina orice îndoieli serioase privind impactul transferului asupra stării de sănătate a persoanei interesate, luând măsurile de precauție necesare pentru ca transferul său să aibă loc în condiții care permit protejarea în mod adecvat și suficient a acestei stări de sănătate. În ipoteza în care, ținând seama de deosebita gravitate a afecțiunii solicitantului de azil în cauză, precauțiile astfel luate nu ar fi suficiente pentru a se garanta că transferul său nu va presupune riscul real al unei agravări semnificative și iremediabile a stării sale de sănătate, autoritățile statului membru respectiv trebuie să suspende executarea transferului persoanei interesate până când starea sa o face aptă pentru un asemenea transfer.

În plus, dacă statul membru constată că starea de sănătate a solicitantului de azil respectiv nu se va ameliora pe termen scurt sau că suspendarea prelungită a procedurii riscă să agraveze starea de sănătate a persoanei interesate, acesta poate alege să examineze el însuși cererea acesteia, făcând uz de „clauza discreționară”, fără a fi însă obligat să facă acest lucru. În acest context, în ipoteza în care starea de sănătate a solicitantului de azil în cauză nu ar permite statului membru solicitant să efectueze transferul acestuia înainte de expirarea termenului de șase luni prevăzut la articolul 29 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III, statul membru responsabil ar fi exonerat, potrivit Curții, de obligația de a prelua persoana interesată, iar responsabilitatea s-ar transfera atunci primului stat membru.

Hotărârea din 19 martie 2019 (Marea Cameră), Jawo (C-163/17, [EU:C:2019:218](#))²⁷

„Trimitere preliminară – Spațiul de libertate, securitate și justiție – Sistemul Dublin – Regulamentul (UE) nr. 604/2013 – Transferul solicitantului de azil către statul membru responsabil de examinarea cererii de protecție internațională – Noțiunea de «sustragere de la procedură» – Modalități de prelungire a termenului de transfer – Articolul 4 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene – Risc serios de tratament inuman sau degradant la finalul procedurii de azil – Condiții de viață ale beneficiarului protecției internaționale în statul membru menționat”

Un resortisant gambian, intrat în Uniunea Europeană prin Italia, a depus acolo o cerere de azil înainte de a se deplasa în Germania, unde a depus o nouă cerere. După ce au solicitat autorităților italiene să reprimească persoana interesată, autoritățile germane au respins cererea sa de azil și au dispus îndepărtarea sa către Italia. O primă tentativă de transfer a eșuat ca urmare a absenței solicitantului din structura de cazare care îi fusese atribuită. Întrucât autoritățile germane au apreciat atunci că acesta s-a sustras procedurii, ele au avertizat autoritățile italiene cu privire la imposibilitatea de a efectua transferul și cu privire la prelungirea termenului, în conformitate cu articolul 29 alineatul

²⁷ Hotărâre menționată și în secțiunea II.3., intitulată „Termenul de transfer”.

(2) din Regulamentul Dublin III. Acest articol prevede că termenul pentru efectuarea transferului este de șase luni, însă poate ajunge până la maximum optsprezece luni atunci când solicitantul s-a sustras procedurii. Ulterior, persoana interesată a arătat că a vizitat un prieten și că nu a știut că era necesar să semnaleze absențele. În paralel, persoana interesată a formulat o acțiune împotriva deciziei de transfer și, în urma respingerii acesteia, a declarat apel la instanța de trimitere. În cadrul acestui apel, ea a arătat că, din moment ce nu s-a sustras procedurii, autoritățile germane nu aveau dreptul să prelungească termenul pentru transferul său către Italia. De asemenea, aceasta a invocat existența în Italia a unor deficiențe sistemice în materie de azil care s-ar opune transferului său către acest stat.

Instanța de trimitere a solicitat Curții să se pronunțe printre altele cu privire la legalitatea unui astfel de transfer atunci când există un risc ca persoana interesată să fie supusă unui tratament inuman sau degradant la finalul procedurii de azil ca urmare a condițiilor de viață ale beneficiarilor de protecție internațională în statul membru responsabil în mod normal de examinarea cererii sale.

În această privință, Curtea a statuat că, deși articolul 3 alineatul (2) din Regulamentul Dublin III nu are în vedere decât situația aflată la originea [Hotărârii din 21 decembrie 2011, N. S. și alții \(C-411/10 și C-493/10, EU:C:2011:865\)](#), în care acest risc rezulta din deficiențe sistemice în cadrul procedurii de azil, un transfer este totuși exclus atunci când există motive serioase și întemeiate de a crede că un astfel de risc este suportat chiar în momentul transferului, în cadrul procedurii de azil sau la finalul acesteia. Curtea a arătat că realitatea deficiențelor invocate trebuie să fie apreciată de instanța națională sesizată cu o cale de atac împotriva unei decizii de transfer, pe baza unor elemente obiective, fiabile, precise și actualizate în mod corespunzător și în raport cu standardul de protecție a drepturilor fundamentale garantat de dreptul Uniunii.

În plus, Curtea a precizat că aceste deficiențe trebuie să atingă un prag deosebit de ridicat de gravitate. În ceea ce privește condițiile de viață ale beneficiarilor protecției internaționale, acest prag ar fi atins dacă indiferența autorităților naționale ar avea drept consecință faptul că o persoană este, independent de voința și de opțiunile sale personale, într-o situație de lipsuri materiale extreme, care nu îi permite să facă față celor mai elementare nevoi și care aduce atingere sănătății sale fizice sau mentale sau demnității sale umane. În schimb, faptul că formele de solidaritate familială la care au acces resortisanții statului membru în cauză pentru a face față insuficiențelor sistemului social lipsesc, în general, pentru beneficiarii protecției internaționale nu poate fi suficient pentru a constata că solicitantul s-ar confrunta, în caz de transfer către acest stat membru, cu o astfel de situație. De asemenea, existența unor carențe în punerea în aplicare a unor programe de integrare a acestor beneficiari este insuficientă pentru a justifica o astfel de constatare. În orice caz, simplul fapt că protecția socială și/sau condițiile de viață sunt mai favorabile în statul membru solicitant decât în statul membru responsabil în mod normal de examinarea cererii de protecție internațională nu este

Criterii și mecanisme de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională

suficient pentru a reține existența unui risc de tratament inuman sau degradant în al doilea stat membru.

Hotărârea din 29 februarie 2024 (Camera a patra), Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Încredere reciprocă în caz de transfer) (C-392/22, [EU:C:2024:195](#))

„Trimitere preliminară – Politica comună în materie de azil și imigrare – Cerere de protecție internațională – Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene – Articolul 4 – Risc de tratament inuman sau degradant – Criterii și mecanisme de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională – Regulamentul (UE) nr. 604/2013 – Articolul 3 alineatul (2) – Întinderea obligațiilor statului membru care a solicitat reprimirea de către statul membru responsabil și care dorește să efectueze transferul solicitantului către acest din urmă stat membru – Principiul încrederii reciproce – Mijloacele și standardul probei riscului real de tratament inuman sau degradant, rezultat din deficiențe sistemice – Practici de trimitere înapoi sumară (pushback) către o țară terță și de detenție la punctele de frontieră”

Sesizată cu titlu preliminar de rechtbank Den Haag, zittingsplaats's-Hertogenbosch (Tribunalul din Haga, sediul din 's Hertogenbosch, Țările de Jos), Curtea s-a pronunțat cu privire la întinderea obligațiilor statului membru care solicită reprimirea solicitantului de protecție internațională de către statul membru responsabil de examinarea acestei cereri în situația în care acesta din urmă a recurs la practici precum trimiterea înapoi sumară („pushback”) și detenția la punctele de frontieră.

La 9 noiembrie 2021, X, care este resortisant sirian, a prezentat o cerere de protecție internațională în Polonia. Ulterior, la 21 noiembrie 2021, el a intrat în Țările de Jos, unde a depus, în ziua următoare, o nouă cerere de protecție internațională. La 1 februarie 2022, Polonia a admis cererea Țărilor de Jos de reprimire a lui X conform dispozițiilor Regulamentului Dublin III. Ulterior, printr-o decizie din 20 aprilie 2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (secretarul de stat pentru justiție și securitate, Țările de Jos) nu a luat în considerare cererea de protecție internațională prezentată de X în Țările de Jos pentru motivul că Polonia era responsabilă de examinarea acestei cereri și a respins argumentele invocate de X pentru a se opune transferului său.

X a sesizat instanța de trimitere cu o acțiune împotriva acestei decizii, prin care urmărea să obțină interzicerea transferului său în Polonia și susținea, printre altele, că autoritățile poloneze i-au încălcat drepturile fundamentale. Potrivit afirmațiilor sale, pe de o parte, el ar fi făcut obiectul în trei rânduri al unei trimiteri înapoi sumare către Belarus după intrarea sa pe teritoriul polonez. Pe de altă parte, el ar fi fost plasat în detenție timp de aproximativ o săptămână la sediul polițiștilor de frontieră, unde ar fi fost supus unui tratament foarte rău, în special din cauza lipsei de hrană și a lipsei oricărui control medical. X ar indica temerea că drepturile sale fundamentale ar fi din nou încălcate dacă ar fi transferat în Polonia.

Instanța de trimitere a considerat că informații obiective, fiabile, precise și actualizate în mod corespunzător arată că Polonia încalcă în mod sistematic, de mai mulți ani, mai multe drepturi fundamentale ale resortisanților țărilor terțe prin efectuarea unor trimiteri înapoi sumare, însoțite în mod regulat de o recurgere la violență, și prin deținerea sistematică și în condiții calificate drept „deplorabile” a resortisanților țărilor terțe care intră ilegal pe teritoriul său.

În aceste condiții, ea a solicitat Curții în esență să se pronunțe cu privire la aspectul dacă faptul că statul membru responsabil de examinarea cererii de protecție internațională a unui resortisant al unei țări terțe procedează, în privința unor astfel de resortisanți care urmăresc să prezinte o astfel de cerere la frontiera sa, la trimiteri înapoi sumare, precum și la detenții la punctele sale de frontieră se opune transferului resortisantului respectiv către acest stat membru. Ea a solicitat de asemenea Curții indicații cu privire la aprecierea existenței riscului ca acest resortisant să fie supus unor tratamente inumane sau degradante.

Curtea a confirmat, mai întâi, că practicile de trimitere înapoi sumară și măsurile de detenție la puncte de frontieră precum cele constatate în speță de instanța de trimitere sunt incompatibile cu dreptul Uniunii și constituie deficiențe grave ale procedurii de azil și ale condițiilor de primire a solicitanților. Astfel, pe de o parte, practica trimiterii înapoi sumare încalcă articolul 6 din Directiva 2013/32, care constituie unul dintre fundamentele sistemului european comun de azil. Pe de altă parte, ea poate aduce atingere principiului nereturnării, garantat, în calitate de drept fundamental, la articolul 18 din cartă coroborat cu articolul 33 din Convenția de la Geneva²⁸, precum și la articolul 19 alineatul (2) din cartă. În ceea ce privește practica detenției la punctele de frontieră, considerentul (15) al Directivei 2013/33, precum și considerentul (20) al Regulamentului Dublin III amintesc principiul potrivit căruia o persoană nu ar trebui să fie supusă unei măsuri de detenție pentru unicul motiv că solicită protecție internațională.

Cu toate acestea, faptul că statul membru responsabil de examinarea cererii de protecție internațională a unui resortisant al unei țări terțe a procedat la trimiteri înapoi sumare, precum și la detenții la punctele sale de frontieră nu se opune, prin el însuși, transferului resortisantului respectiv către acest stat membru. Astfel, pentru ca acest transfer să fie exclus, deficiențele constatate trebuie să îndeplinească cele două condiții cumulative prevăzute la articolul 3 alineatul (2) al doilea paragraf din Regulamentul Dublin III, potrivit căruia numai deficiențele „sistemice” care „duc la un risc de tratament inuman sau degradant în sensul articolului 4 din [cartă]” fac imposibil un astfel de transfer. Rezultă că, pe de o parte, deficiențele constatate trebuie să privească în general procedura de azil și condițiile de primire aplicabile solicitanților de protecție internațională sau, cel puțin, anumitor grupuri de solicitanți luate în ansamblu. Pe de altă parte, este necesar să existe motive serioase și temeinice de a crede că respectivul resortisant al unei țări terțe ar fi expus, în timpul transferului sau ca urmare a acestuia,

²⁸ Convenția de la Geneva din 28 iulie 1951 privind statutul refugiaților, completată prin Protocolul de la New York din 31 ianuarie 1967.

unui risc real de a fi supus practicilor menționate mai sus și că acestea sunt susceptibile să îl pună într-o situație de lipsuri materiale extreme de o asemenea gravitate încât poate fi asimilată unui tratament inuman sau degradant, interzis de articolul 4 din cartă.

În ceea ce privește nivelul și regimul probatoriu care permit declanșarea aplicării articolului 3 alineatul (2) al doilea paragraf din Regulamentul Dublin III, este necesar, în lipsa unor precizări speciale în această dispoziție, să se facă trimitere la dispozițiile generale și la economia acestui regulament. Rezultă că, în primul rând, statul membru care dorește să transfere un solicitant de protecție internațională către statul membru responsabil trebuie, înainte de a putea efectua acest transfer, să ia în considerare toate informațiile pe care i le furnizează solicitantul menționat, în special în ceea ce privește eventuala existență a unui risc real de a fi supus, la momentul sau ca urmare a transferului menționat, unui tratament inuman sau degradant, în sensul articolului 4 din cartă. În al doilea rând, statul membru care a solicitat reprimirea unui solicitant de protecție internațională trebuie să coopereze la stabilirea faptelor prin aprecierea realității acestui risc, pe baza unor elemente obiective, fiabile, precise și actualizate în mod corespunzător, și având în vedere standardul de protecție a drepturilor fundamentale garantat de dreptul Uniunii, ținând seama, dacă este cazul, din proprie inițiativă, de informațiile relevante pe care nu le poate ignora în ceea ce privește eventuale deficiențe sistemice ale procedurii de azil și ale condițiilor de primire a solicitanților de protecție internațională în statul membru responsabil. În al treilea rând, în cazul unor motive serioase și temeinice de a crede că există un risc real de tratamente contrare articolului 4 din cartă în caz de transfer, acest stat membru trebuie să se abțină de la efectuarea acestui transfer. Într-o asemenea ipoteză, statul membru care efectuează procedura de determinare a statului membru responsabil trebuie să continue examinarea criteriilor stabilite în capitolul III din Regulamentul Dublin III pentru a determina dacă alt stat membru poate fi desemnat drept responsabil.

Cu toate acestea, statul membru care dorește să efectueze transferul poate să încerce să obțină din partea statului membru responsabil garanții individuale care să fie suficiente pentru a exclude riscul real de tratamente inumane ori degradante în caz de transfer și, în cazul în care asemenea garanții sunt furnizate și par deopotrivă credibile și suficiente pentru a exclude orice risc real de asemenea tratamente, să efectueze transferul.

2.2. Clauza discreționară a statului membru în cauză

În temeiul clauzelor discreționare prevăzute la articolul 3 alineatul (2) din Regulamentul Dublin II și ulterior la articolul 17 din Regulamentul Dublin III, fiecare stat membru poate examina o cerere de azil care îi este prezentată de un resortisant al unei țări terțe, chiar dacă această examinare nu este responsabilitatea sa în temeiul criteriilor stabilite în aceste regulamente.

Hotărârea din 30 mai 2013 (Camera a patra), Halaf (C-528/11, [EU:C:2013:342](#))

„Azil – Regulamentul (CE) nr. 343/2003 – Determinarea statului membru responsabil de examinarea unei cereri de azil prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe – Articolul 3 alineatul (2) – Putere de apreciere a statelor membre – Rolul Înalțului Comisariat al Organizației Națiunilor Unite pentru Refugiați – Obligația statelor membre de a invita această instituție să prezinte o opinie – Inexistență”

Domnul Halaf, un resortisant irakian, a depus o cerere de azil în Bulgaria. Întrucât o cercetare în sistemul Eurodac a arătat că acesta formulase deja anterior o cerere de azil în Grecia, o autoritate bulgară a solicitat autorităților elene să îl reprimească. În lipsa unui răspuns la solicitarea menționată în termenul stabilit de Regulamentul Dublin II²⁹, autoritatea bulgară a considerat³⁰ că Republica Elenă a acceptat să îl reprimească pe domnul Halaf și a autorizat transferul său în Grecia. Domnul Halaf a introdus o acțiune la instanța de trimitere, solicitându-i să anuleze această din urmă decizie. Între altele, el a motivat acțiunea respectivă invocând faptul că Înalțul Comisariat al Organizației Națiunilor Unite pentru Refugiați a cerut guvernelor europene să înceteze trimiterea solicitanților de azil în Grecia.

Instanța de trimitere ridică problema posibilității de a aplica articolul 3 alineatul (2) din Regulamentul Dublin II într-un astfel de context, luând în considerare faptul că, în cazul domnului Halaf, nicio împrejurare nu permitea aplicarea clauzei umanitare care figurează la articolului 15 din acest regulament.

Astfel, Curtea a statuat mai întâi că articolul 3 alineatul (2) din Regulamentul Dublin II permite unui stat membru, pe care criteriile prevăzute în capitolul III din acest regulament nu îl desemnează responsabil, să examineze o cerere de azil chiar și în cazul în care nu există nicio împrejurare care să justifice aplicarea clauzei umanitare prevăzute la articolul 15 din regulament. Această posibilitate nu este condiționată de împrejurarea ca statul membru responsabil în temeiul criteriilor menționate să nu fi răspuns unei cereri de reprimire a solicitantului de azil în cauză. Curtea a precizat în continuare că statul membru în care se află solicitantul de azil nu este obligat, în cadrul procesului de determinare a statului membru responsabil, să solicite o opinie a Înalțului Comisariat al Organizației Națiunilor Unite pentru Refugiați în cazul în care din documentele acestei organizații rezultă că statul membru pe care criteriile prevăzute în capitolul III din Regulamentul Dublin II îl desemnează responsabil ar încălca normele dreptului Uniunii în materie de azil.

²⁹ Articolul 20 alineatul (1) litera (b) a doua teză din Regulamentul Dublin II.

³⁰ În temeiul articolului 20 alineatul (1) litera (c) din acest regulament.

Hotărârea din 16 februarie 2017 (Camera a cincea), C. K. și alții (C-578/16 PPU, [EU:C:2017:127](#))³¹

„Trimitere preliminară – Spațiul de libertate, securitate și justiție – Frontiere, azil și imigrare – Sistemul de la Dublin – Regulamentul (UE) nr. 604/2013 – Articolul 4 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene – Tratamente inumane sau degradante – Transfer al unui solicitant de azil grav bolnav către statul responsabil de examinarea cererii sale – Lipsa unor temeiuri substanțiale de a crede în existența unor deficiențe sistemice dovedite în acest stat membru – Obligații impuse statului membru care trebuie să efectueze transferul”

O resortisantă siriană și un resortisant egiptean au intrat pe teritoriul Uniunii Europene pe baza unei vize eliberate de Croația, înainte de a depune o cerere de azil în Slovenia. Drept urmare, autoritățile slovene au adresat autorităților croate o cerere de preluare a acestora, întrucât Croația era statul membru responsabil de examinarea cererilor lor de protecție internațională, în temeiul articolului 12 alineatul (2) din Regulamentul Dublin III. Croația a încuviințat această cerere. Cu toate acestea, întrucât resortisanta siriană era însărcinată, transferul persoanelor interesate a trebuit să fie amânat până la nașterea copilului. Ulterior, persoanele interesate s-au opus transferului lor în Croația, invocând faptul că acesta ar avea consecințe negative asupra stării de sănătate a resortisantei siriene (care avusese o sarcină cu risc și suferea de la naștere de dificultăți de natură psihică), care puteau afecta și bunăstarea copilului său nou-născut, precum și faptul că fuseseră victimele unor remarci și ale unor violențe cu caracter rasial în Croația.

În acest context, instanța de trimitere solicita să se stabilească dacă, în situații în care transferul unui solicitant de azil care prezintă o afecțiune mintală sau fizică deosebit de gravă ar presupune riscul real și dovedit al unei deteriorări semnificative și iremediabile a stării de sănătate a persoanei interesate, acest transfer ar constitui un tratament inuman sau degradant, în sensul acestui articol și, în cazul unui răspuns afirmativ, dacă statul membru în cauză ar fi obligat să aplice „clauza discreționară” prevăzută la articolul 17 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III și să examineze el însuși cererea de azil în discuție.

În ceea ce privește clauza discreționară, Curtea a afirmat mai întâi că problema aplicării de către un stat membru a acestei clauze nu intră numai sub incidența dreptului național și a interpretării date de instanța constituțională a statului membru respectiv, ci constituie o problemă de interpretare a dreptului Uniunii, în sensul articolului 267 TFUE. În continuare, Curtea a statuat că, dacă statul membru constată că starea de sănătate a solicitantului de azil respectiv nu se va ameliora pe termen scurt sau că suspendarea prelungită a procedurii riscă să agraveze starea de sănătate a persoanei interesate, acesta poate alege să examineze el însuși cererea acesteia, făcând uz de „clauza

³¹ Hotărâre menționată și în secțiunea I.2.1., intitulată „Riscul de încălcare a articolului 4 din cartă” (în prezenta secțiune este abordată numai problematica clauzei discreționare).

discreționară”. În aceste condiții, articolul 17 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III citit în lumina articolului 4 din cartă nu poate fi interpretat, într-o situație precum cea în discuție în litigiul principal, în sensul că ar implica obligația acestui stat membru să facă astfel aplicarea clauzei menționate. Cu toate acestea, în ipoteza în care starea de sănătate a solicitantului de azil în cauză nu ar permite statului membru solicitant să efectueze transferul acestuia înainte de expirarea termenului de șase luni prevăzut la articolul 29 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III, statul membru responsabil ar fi exonerat, potrivit Curții, de obligația de a prelua persoana interesată, iar responsabilitatea s-ar transfera atunci primului stat membru.

Hotărârea din 23 ianuarie 2019 (Camera întâi), M. A. și alții (C-661/17, [EU:C:2019:53](#))

„Trimitere preliminară – Politica privind azilul – Criterii și mecanisme de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională – Regulamentul (UE) nr. 604/2013 – Clauze discreționare – Criterii de apreciere”

La 10 ianuarie 2017, International Protection Appeals Tribunal (IPAT, Irlanda) a confirmat o decizie a Comisarului irlandez însărcinat cu soluționarea cererilor de acordare a statutului de refugiat prin care se recomanda transferul lui S.A. și al lui M.A., precum și al copilului lor A.Z., către Regatul Unit. Comisarul considera că Regatul Unit era țara responsabilă de preluarea cererilor de azil formulate de S.A. și de M. A. în temeiul Regulamentului Dublin III. IPAT a considerat că nu este competent să exercite posibilitatea conferită de clauza discreționară prevăzută de regulamentul menționat, potrivit căreia fiecare stat membru poate decide să examineze o cerere de protecție internațională care îi este prezentată, chiar dacă această examinare nu este responsabilitatea sa în temeiul criteriilor de determinare a statului membru responsabil.

Sesizată cu o acțiune împotriva deciziei IPAT, instanța de trimitere a apreciat că, pentru a soluționa litigiul aflat pe rolul său, era necesar să se stabilească în prealabil implicațiile pe care le-ar putea avea procesul de retragere a Regatului Unit din Uniune pentru sistemul de la Dublin. Prin urmare, aceasta a adresat mai multe întrebări Curții de Justiție.

Astfel, Curtea a amintit, mai întâi, că notificarea de către un stat membru a intenției sale de a se retrage din Uniune în conformitate cu articolul 50 TUE nu are ca efect suspendarea aplicării dreptului Uniunii în statul membru respectiv și că, în consecință, acest drept rămâne pe deplin în vigoare în acest stat până la retragerea sa efectivă din Uniune.

Ea a arătat în continuare că din modul de redactare a clauzei discreționare prevăzute de Regulamentul Dublin III reiese cu claritate că această clauză este de natură facultativă și că, pe de altă parte, această posibilitate nu este supusă niciunei condiții speciale. Ea urmărește să permită fiecărui stat membru să decidă în mod suveran, în funcție de considerații politice, umanitare sau de natură practică, să accepte examinarea unei

cereri de protecție internațională chiar dacă nu este responsabil în aplicarea criteriilor definite de regulamentul menționat. Această constatare este conformă cu obiectivul clauzei menționate, și anume apărarea prerogativelor statelor membre în exercitarea dreptului de a acorda o protecție internațională, precum și cu jurisprudența constantă a Curții potrivit căreia dispozițiile facultative acordă o putere de apreciere extinsă statelor membre. Curtea a considerat că împrejurarea că un stat membru, în speță Regatul Unit, determinat ca fiind responsabil în sensul Regulamentului Dublin III, și-a notificat intenția de a se retrage din Uniune în conformitate cu articolul 50 TUE nu obligă statul membru care face această determinare, în speță Irlanda, să examineze el însuși cererea de protecție internațională, în temeiul clauzei discreționare.

Pe de altă parte, dispozițiile Regulamentului Dublin III nu impun unui stat membru care nu este responsabil, în temeiul criteriilor enunțate de acest regulament, de examinarea unei cereri de protecție internațională să ia în considerare interesul superior al copilului și să examineze el însuși această cerere, în conformitate cu clauza discreționară prevăzută de regulamentul menționat. Curtea a apreciat, în plus, că regulamentul nu impune prevederea unei căi de atac împotriva deciziei de a nu se recurge la clauza discreționară, având în vedere că această decizie va putea fi contestată cu ocazia unei căi de atac împotriva deciziei de transfer. În sfârșit, Curtea a constatat că, în lipsa unei probe contrare, Regulamentul Dublin III stabilește o prezumție potrivit căreia este în interesul superior al copilului ca situația copilului respectiv să fie examinată în mod indisociabil de cea a părinților săi.

3. Lipsa unei decizii explicite cu privire la determinarea statului membru responsabil

Hotărârea din 4 octombrie 2018 (Marea Cameră), Fathi (C-56/17, [EU:C:2018:803](#))

„Trimitere preliminară – Spațiul de libertate, securitate și justiție – Frontiere, azil și imigrare – Regulamentul (UE) nr. 604/2013 – Articolul 3 – Determinarea statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe – Examinarea unei cereri de protecție internațională fără o decizie explicită cu privire la determinarea statului membru responsabil de examinare – Directiva 2011/95/UE – Articolele 9 și 10 – Motive de persecuție întemeiate pe religie – Probă – Legislația iraniană privind apostazia – Directiva 2013/32/UE – Articolul 46 alineatul (3) – Cale de atac eficientă”

În speță, un resortisant iranian de origine kurdă a depus la Agenția Națională pentru Refugiați, în Bulgaria, o cerere de protecție internațională întemeiată pe persecuția la care ar fi fost supus de autoritățile iraniene din motive religioase și în special din cauza convertirii sale la creștinism. Autoritatea bulgară competentă a efectuat examinarea pe fond a acestei cereri fără ca vreo decizie explicită să fi fost adoptată în urma procesului

de determinare a statului membru responsabil. Cererea în discuție a fost respinsă ca neîntemeiată, autoritatea menționată considerând că expunerea solicitantului conținea contradicții substanțiale și că nici existența unei persecuții sau a unui risc de persecuție în viitor, nici cea a unui risc privind pedeapsa cu moartea nu fuseseră dovedite.

În acest context, instanța de trimitere solicita Curții să stabilească dacă, într-o situație precum cea în discuție în litigiul principal, articolul 3 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III trebuie interpretat în sensul că se opune ca autoritățile unui stat membru să efectueze examinarea pe fond a unei cereri de protecție internațională în sensul articolului 2 litera (d) din acest regulament în lipsa unei decizii explicite a acestor autorități care să stabilească, pe baza criteriilor prevăzute de regulamentul menționat, că responsabilitatea de a efectua o astfel de analiză revenea acestui stat membru.

În această privință, Curtea a considerat mai întâi că articolul 3 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III trebuie interpretat în sensul că nu se opune ca autoritățile unui stat membru să efectueze examinarea pe fond a unei cereri de protecție internațională în sensul articolului 2 litera (d) din acest regulament fără a adopta o decizie explicită care să stabilească, pe baza criteriilor prevăzute de regulamentul menționat, că responsabilitatea de a efectua o astfel de analiză revenea acestui stat membru. Pe de altă parte, Curtea a statuat că articolul 46 alineatul (3) din Directiva privind procedurile trebuie interpretat în sensul că, în cadrul unei căi de atac formulate de un solicitant de protecție internațională împotriva unei decizii prin care se considera nefondată cererea sa de protecție internațională, instanța competentă dintr-un stat membru nu are obligația de a examina din oficiu dacă criteriile și mecanismele de determinare a statului membru responsabil de examinarea cererii respective, astfel cum sunt prevăzute de Regulamentul Dublin III, au fost aplicate în mod corect de autoritățile care au efectuat examinarea respectivă.

4. Transferul – Mecanism de derogare temporară de la mecanismul Dublin

Hotărârea din 6 septembrie 2017, Slovacia și Ungaria/Consiliul (C-643/15 și C-647/15, [EU:C:2017:631](#))

„Acțiune în anulare – Decizia (UE) 2015/1601 – Măsuri provizorii în domeniul protecției internaționale în beneficiul Republicii Elene și al Republicii Italiene – Situație de urgență caracterizată de un aflux brusc de resortisanți ai unor țări terțe pe teritoriul unor state membre – Transferul acestor resortisanți pe teritoriul celorlalte state membre – Alocări de transfer – Articolul 78 alineatul (3) TFUE – Temei juridic – Condiții de aplicare – Noțiunea de «act legislativ» – Articolul 289 alineatul (3) TFUE – Caracterul obligatoriu pentru Consiliul Uniunii Europene al concluziilor adoptate de Consiliul European – Articolul 15 alineatul (1) TUE și articolul 68 TFUE – Norme fundamentale de procedură – Modificarea propunerii Comisiei Europene – Solicitarea unei noi

consultări a Parlamentului European și a unui vot unanim în cadrul Consiliului Uniunii Europene – Articolul 293 TFUE – Principiile securității juridice și proporționalității”

Ca răspuns la criza migrației care a afectat Europa în vara anului 2015, Consiliul Uniunii Europene a adoptat o decizie³² în vederea sprijinirii Italiei și a Greciei pentru a face față aflului masiv de migranți. Această decizie prevede transferul din aceste două state membre și într-o perioadă de doi ani a 120 000 de persoane care au în mod clar nevoie de protecție internațională către celelalte state membre ale Uniunii.

Decizia atacată a fost adoptată în temeiul articolului 78 alineatul (3) TFUE, care prevede: „În cazul în care unul sau mai multe state membre se află într-o situație de urgență caracterizată de un aflusc brusc de resortisanți din țări terțe, Consiliul, la propunerea Comisiei, poate adopta măsuri provizorii, în beneficiul statului sau al statelor membre în cauză. Acesta hotărăște după consultarea Parlamentului European”.

Slovenia și Ungaria, care, la fel ca Republica Cehă și România, au votat în cadrul Consiliului împotriva adoptării acestei decizii³³, solicitau Curții de Justiție să o anuleze invocând, pe de o parte, motive prin care urmăreau să demonstreze că adoptarea sa este viciată de erori de ordin procedural sau legate de alegerea unui temei juridic inadecvat și, pe de altă parte, că aceasta nu este aptă să răspundă crizei migrației și nici nu este necesară în acest scop.

Curtea a respins în totalitate acțiunile introduse de Slovenia și de Ungaria.

Mai întâi, Curtea a respins argumentul potrivit căruia ar fi trebuit aplicată procedura legislativă³⁴ având în vedere că articolul 78 alineatul (3) TFUE prevede consultarea Parlamentului European atunci când se adoptă o măsură întemeiată pe această dispoziție. În această privință, Curtea a constatat că procedura legislativă poate fi aplicată numai în cazul în care o dispoziție a tratatelor face trimitere în mod expres la aceasta. Or, articolul 78 alineatul (3) TFUE nu conține nicio trimitere expresă la procedura legislativă, astfel încât decizia atacată a putut fi adoptată în cadrul unei proceduri fără caracter legislativ și constituie, în consecință, un act fără caracter legislativ.

În același context, Curtea a statuat că articolul 78 alineatul (3) TFUE permite instituțiilor Uniunii să adopte toate măsurile provizorii necesare pentru a răspunde în mod efectiv și rapid unei situații de urgență caracterizate de un aflusc brusc de persoane strămutate. De asemenea, aceste măsuri pot deroga de la actele legislative, cu condiția, printre altele, ca ele să fie încadrate în privința domeniului lor de aplicare material și temporal și să nu aibă nici ca obiect, nici ca efect înlocuirea sau modificarea în mod permanent a unor astfel de acte, condiții care sunt îndeplinite în speță.

³² Decizia (UE) 2015/1601 a Consiliului din 22 septembrie 2015 de instituire a unor măsuri provizorii în domeniul protecției internaționale în beneficiul Italiei și al Greciei (JO 2015, L 248, p. 80, denumită în continuare „decizia atacată”).

³³ Finlanda s-a abținut de la vot, în timp ce celelalte state membre au votat în favoarea adoptării deciziei.

³⁴ Procedura legislativă ordinară sau procedura legislativă specială prevăzute la articolul 289 TFUE.

Curtea a precizat de asemenea că, întrucât decizia atacată constituie un act fără caracter legislativ, adoptarea sa nu era supusă cerințelor privind participarea parlamentelor naționale și caracterul public al deliberărilor și al votului în cadrul Consiliului (aceste cerințe nefiind aplicabile decât pentru actele legislative.).

În continuare, Curtea a arătat că domeniul de aplicare temporal al deciziei atacate (și anume de la 25 septembrie 2015 până la 26 septembrie 2017) este delimitat în mod precis, astfel încât caracterul său provizoriu nu poate fi repus în discuție.

În plus, Curtea a statuat că concluziile Consiliului European din 25 și 26 iunie 2015, potrivit cărora statele membre trebuie să convină „prin consens” cu privire la repartizarea persoanelor care au în mod clar nevoie de protecție internațională „reflectând situațiile specifice statelor membre”, nu pot împiedica adoptarea deciziei atacate. Astfel, aceste concluzii se refereau la un alt proiect de transfer prin care se urmărea, ca răspuns la aflusul de migranți constat în cursul primelor șase luni ale anului 2015, repartizarea a 40 000 de persoane între statele membre. Acest proiect a făcut obiectul Deciziei 2015/1523³⁵, iar nu al deciziei contestate în speță. Curtea a adăugat că Consiliul European nu poate în niciun caz să modifice regulile de vot prevăzute de tratate.

În plus, Curtea a constatat că, deși au fost aduse modificări substanțiale propunerii inițiale de decizie a Comisiei, în special cele prin care se urmărea punerea în aplicare a solicitării Ungariei de a nu figura pe lista statelor membre care beneficiază de mecanismul de transfer³⁶ și prin care se califica această țară drept stat membru de transfer, Parlamentul a fost informat în mod corespunzător cu privire la aceste modificări înainte de adoptarea rezoluției sale din 17 septembrie 2015, ceea ce i-a permis să țină seama de acestea în rezoluția respectivă. În această privință, Curtea subliniază că celelalte modificări aduse după această dată nu au afectat esența însăși a propunerii Comisiei.

În plus, Curtea a apreciat că Consiliul nu era obligat să adopte decizia atacată în unanimitate, chiar dacă, în vederea adoptării modificărilor menționate mai sus, a trebuit să se îndepărteze de propunerea inițială a Comisiei. Astfel, Curtea constată că propunerea modificată a fost aprobată de Comisie prin intermediul a doi dintre membrii săi care erau abilitați de colegiu în acest scop.

Pe de altă parte, Curtea a considerat că mecanismul de transfer prevăzut de decizia atacată nu constituie o măsură care ar fi vădit inaptă să contribuie la atingerea obiectivului său, și anume sprijinirea Greciei și a Italiei pentru a face față consecințelor crizei migrației din anul 2015.

³⁵ Decizia (UE) 2015/1523 a Consiliului din 14 septembrie 2015 de instituire a unor măsuri provizorii în domeniul protecției internaționale în beneficiul Italiei și al Greciei (JO 2015, L 239, p. 146).

³⁶ Ungaria afirmă că a refuzat să fie calificată drept stat membru beneficiar al mecanismului de transfer pentru a evita să fie considerată statul membru responsabil de examinarea cererilor de azil care ar fi trebuit să fie depuse în statul membru prin care migranții au intrat efectiv pe teritoriul Uniunii.

În această privință, Curtea a apreciat că validitatea deciziei nu poate fi repusă în discuție în temeiul unor considerații retrospective privind gradul său de eficiență. Astfel, atunci când legiuitorul Uniunii trebuie să aprecieze efectele pentru viitor ale unei noi reglementări, aprecierea sa nu poate fi repusă în discuție decât dacă se dovedește a fi vădit eronată în raport cu elementele de care dispunea la momentul adoptării acestei reglementări. Or, nu aceasta este situația în speță, dat fiind că Consiliul a recurs, pe baza unei examinări în detaliu a datelor statistice disponibile în acea perioadă, la o analiză obiectivă a efectelor măsurii în raport cu situația de urgență în discuție.

Hotărârea din 2 aprilie 2020, Comisia/Polonia, Comisia/Ungaria, Comisia/Republica Cehă (Mecanism de transfer temporar al solicitanților de protecție internațională) (C-715/17, C-718/17 și C-719/17, [EU:C:2020:257](#))

„Neîndeplinirea obligațiilor de către un stat membru – Deciziile (UE) 2015/1523 și (UE) 2015/1601 – Articolul 5 alineatele (2) și (4)-(11) din fiecare dintre aceste decizii – Măsuri provizorii în domeniul protecției internaționale în beneficiul Republicii Elene și al Republicii Italiene – Situație de urgență caracterizată de un aflus brusc de resortisanți ai țărilor terțe pe teritoriul anumitor state membre – Transferul acestor resortisanți pe teritoriul altor state membre – Procedura de transfer – Obligația statelor membre de a indica la intervale regulate și cel puțin o dată la trei luni numărul solicitanților de protecție internațională care pot fi transferați rapid pe teritoriul lor – Obligații consecutive care conduc la transferul efectiv – Interese ale statelor membre legate de securitatea națională și de ordinea publică – Posibilitatea unui stat membru de a invoca articolul 72 TFUE pentru a nu aplica actele dreptului Uniunii care au un caracter obligatoriu”

Curtea a admis acțiunile în constatarea neîndeplinirii obligațiilor introduse de Comisie împotriva Poloniei, a Ungariei și a Republicii Cehă, prin care se urmărea să se constate că, întrucât nu au indicat la intervale regulate și cel puțin o dată la trei luni un număr adecvat de solicitanți de protecție internațională care puteau fi transferați rapid pe teritoriul lor și întrucât nu au pus în aplicare, în consecință, obligațiile ulterioare de transfer care le reveneau, aceste state membre nu și-au îndeplinit obligațiile care decurg din dreptul Uniunii. Pe de o parte, Curtea a constatat existența unei nerespectări de către cele trei state membre vizate a unei decizii pe care Consiliul a adoptat-o în vederea transferului, pe o bază obligatorie, din Grecia și din Italia a 120 000 de solicitanți de protecție internațională către celelalte state membre ale Uniunii³⁷. Pe de altă parte, a constatat că Republica Polonă și Republica Cehă nu și-au îndeplinit nici obligațiile care decurgeau dintr-o decizie anterioară pe care Consiliul a adoptat-o în vederea transferului, pe o bază obligatorie, din Grecia și din Italia a 40 000 de solicitanți de protecție internațională către celelalte state membre ale Uniunii³⁸. În ceea ce o privește,

³⁷ Decizia (UE) 2015/1601 a Consiliului din 22 septembrie 2015 de instituire a unor măsuri provizorii în domeniul protecției internaționale în beneficiul Italiei și al Greciei (JO 2015, L 248, p. 80). Validitatea acestei decizii a făcut obiectul Hotărârii din 6 septembrie 2017, Slovacia și Ungaria/Consiliul (C-643/15 și C-647/15, EU:C:2017:631); a se vedea de asemenea comunicatul de presă nr. 91/17.

³⁸ Decizia (UE) 2015/1523 a Consiliului din 14 septembrie 2015 de instituire a unor măsuri provizorii în domeniul protecției internaționale în beneficiul Italiei și al Greciei (JO 2015, L 239, p. 146).

Ungaria nu era obligată să aplice măsurile de transfer prevăzute de această din urmă decizie.

În luna septembrie 2015, ținând seama de situația de urgență legată de sosirea resortisanților țărilor terțe în Grecia și în Italia, Consiliul a adoptat deciziile citate anterior (denumite în continuare „deciziile de transfer”). În temeiul acestor decizii³⁹, în luna decembrie 2015, Polonia a indicat că 100 de persoane puteau fi transferate rapid pe teritoriul său. Cu toate acestea, ea nu a efectuat aceste transferuri și nu și-a asumat niciun angajament ulterior de transfer. În ceea ce o privește, Ungaria nu a indicat în niciun moment un număr de persoane care puteau fi transferate pe teritoriul său în temeiul deciziei de transfer care era obligatorie pentru aceasta și nu a efectuat niciun transfer. În sfârșit, în luna februarie și în luna mai 2016, Republica Cehă a indicat, în temeiul deciziilor de transfer⁴⁰, un număr de 50 de persoane care puteau fi transferate pe teritoriul său. 12 persoane au fost efectiv transferate din Grecia, însă Republica Cehă nu și-a mai asumat niciun angajament ulterior de transfer.

Curtea a respins mai întâi argumentul invocat de cele trei state membre vizate potrivit căruia acțiunile Comisiei sunt inadmisibile întrucât, în urma expirării perioadei de aplicare a deciziilor de transfer, survenită la 17 și, respectiv, la 26 septembrie 2017, nu mai este posibilă remedierea pretinselor neîndepliniri ale obligațiilor. În această privință, Curtea a amintit că o acțiune în constatarea neîndeplinirii obligațiilor este admisibilă în cazul în care Comisia se limitează la a solicita constatarea existenței neîndeplinirii invocate a obligațiilor, în special în situații precum cele în discuție în cauzele prezente, în care actul de drept al Uniunii a cărui încălcare se invocă a încetat definitiv să se mai aplice după data expirării termenului stabilit în avizul motivat, și anume 23 august 2017. În plus, constatarea unei neîndepliniri a obligațiilor continuă să comporte un interes material, în special în vederea stabilirii temeiului răspunderii care îi revine unui stat membru, ca urmare a neîndeplinirii obligațiilor sale față de alte state membre, față de Uniune sau față de particulari.

Cu privire la fond, Polonia și Ungaria susțineau în special că aveau dreptul să lase neaplicate deciziile de transfer în temeiul articolului 72 TFUE, potrivit căruia dispozițiile Tratatului FUE referitoare la spațiul de libertate, securitate și justiție, din care face parte printre altele politica de azil, nu aduc atingere exercitării responsabilităților care revin statelor membre pentru menținerea ordinii publice și pentru apărarea securității interne. În această privință, Curtea a considerat că, în măsura în care articolul 72 TFUE constituie o dispoziție derogatorie de la normele generale ale dreptului Uniunii, el trebuie să facă obiectul unei interpretări stricte. Astfel, acest articol nu conferă statelor membre puterea de a deroga de la dispoziții ale dreptului Uniunii prin simpla invocare a intereselor legate de menținerea ordinii publice și de apărarea securității interne, ci le

³⁹ Articolul 5 alineatul (2) din fiecare dintre aceste decizii.

⁴⁰ Articolul 5 alineatul (2) din fiecare dintre aceste decizii.

impune să dovedească necesitatea de a recurge la derogarea prevăzută la acest articol pentru a-și exercita responsabilitățile în aceste materii.

În acest context, Curtea a arătat că, în temeiul deciziilor de transfer, era necesar să se ia în considerare securitatea națională și ordinea publică pe tot parcursul procedurii de transfer până la transferul efectiv al solicitantului de protecție internațională. În această privință, Curtea a apreciat că autorităților competente ale statelor membre de transfer trebuie să li se recunoască o marjă largă de apreciere atunci când acestea stabilesc dacă există motive întemeiate pentru a considera că un resortisant al unei țări terțe al cărui transfer este preconizat constituie un pericol pentru securitatea națională sau pentru ordinea publică pe teritoriul lor. Cu privire la acest aspect, Curtea a arătat că noțiunea de „pericol pentru securitatea națională sau ordinea publică”, în sensul deciziilor de transfer⁴¹, trebuie interpretată ca acoperind amenințările atât actuale, cât și potențiale la adresa securității naționale sau a ordinii publice. Curtea a precizat însă că, pentru a se prevala de motivele citate anterior, autoritățile menționate trebuie să se întemeieze, în urma unei examinări de la caz la caz, pe elemente concordante, obiective și precise care să permită să se suspecteze că solicitantul în cauză reprezintă un pericol actual sau potențial. În consecință, a statuat că dispozitivul prevăzut de aceste decizii se opunea ca, în cadrul procedurii de transfer, un stat membru să invoce în mod peremptoriu, numai în scopul prevenției generale și fără a stabili un raport direct cu un caz individual, articolul 72 TFUE pentru a justifica o suspendare sau chiar o încetare a punerii în aplicare a obligațiilor care îi revin în temeiul respectivelor decizii.

Pronunțându-se în continuare cu privire la motivul întemeiat de Republica Cehă pe disfuncționalitatea mecanismului de transfer în discuție, Curtea a arătat că nu se poate admite, decât cu riscul de a se permite să se aducă atingere obiectivului de solidaritate inherent deciziilor de transfer, precum și caracterului obligatoriu al acestor acte, ca un stat membru să se poată întemeia pe aprecierea sa unilaterală a pretenției lipse de eficacitate sau chiar a pretenției disfuncționalității a mecanismului de transfer stabilit prin actele menționate pentru a se sustrage de la orice obligație de transfer care îi revine în temeiul aceluiași acte. În sfârșit, amintind caracterul obligatoriu, începând de la adoptarea lor și în perioada lor de aplicare, al deciziilor de transfer pentru Republica Cehă, Curtea a arătat că, independent de furnizarea altor tipuri de ajutoare Republicii Elene și Republicii Italiene, acest stat membru era obligat să se conformeze obligațiilor de transfer impuse prin aceste decizii.

⁴¹ Articolul 5 alineatele (4) și (7) din fiecare dintre aceste decizii.

II. Procedura de transfer către statul membru responsabil

1. Reprimirea în cazul reîntoarcerii ilegale într-un stat membru care a efectuat transferul

Hotărârea din 25 ianuarie 2018 (Camera a treia), Hasan (C-360/16, [EU:C:2018:35](#))

„Trimitere preliminară – Regulamentul (UE) nr. 604/2013 – Determinarea statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe – Procedurile și termenele prevăzute pentru formularea unei cereri de reprimire – Reîntoarcere ilegală a unui resortisant al unei țări terțe într-un stat membru care a efectuat un transfer – Articolul 24 – Procedură de reprimire – Articolul 27 – Cale de atac – Întinderea controlului jurisdicțional – Împrejurări ulterioare transferului”

Domnul Hasan a prezentat în luna octombrie 2014 o cerere de azil în Germania. Întrucât o căutare în sistemul Eurodac a dovedit că persoana în cauză solicitase deja protecția internațională în Italia, oficiul german a solicitat autorităților italiene să îl reprimească pe domnul Hasan, în temeiul Regulamentului Dublin III. Autoritățile italiene nu au răspuns la această cerere de reprimire. În luna ianuarie 2015, oficiul a respins ca inadmisibilă cererea de azil prezentată de domnul Hasan, pe baza faptului că Republica Italiană era statul membru responsabil de examinarea acestei cereri, și a dispus transferul acestuia către Italia. În luna august 2015, domnul Hasan a fost transferat către Italia. Acesta a revenit însă în mod ilegal în Germania în cursul aceleiași luni.

În acest context, instanța de trimitere solicita printre altele Curții să stabilească dacă articolele 23 și 24 din Regulamentul Dublin III trebuie interpretate în sensul că, într-o situație precum cea în discuție în litigiul principal, în care un resortisant al unei țări terțe, după ce a prezentat o cerere de protecție internațională în primul stat membru, a fost transferat către acest stat membru ca urmare a respingerii unei noi cereri prezentate în al doilea stat membru, apoi a revenit, fără permis de ședere, pe teritoriul celui de al doilea stat membru, acest resortisant poate face obiectul unei proceduri de reprimire sau dacă este posibil să se efectueze un nou transfer al acestei persoane către primul stat membru fără să se urmeze o asemenea procedură.

Curtea a constatat mai întâi că unei persoane care, după ce a depus o cerere de protecție internațională într-un stat membru, se întoarce în mod ilegal pe teritoriul unui alt stat membru fără să prezinte o nouă cerere de protecție internațională în acest din urmă stat, poate să i se aplice procedura prevăzută la articolul 24 din Regulamentul Dublin III. Împrejurarea că o asemenea persoană a prezentat deja, cu ocazia primei șederi pe teritoriul celui de al doilea stat membru, o cerere de protecție internațională care a fost respinsă în contextul prevăzut la articolul 26 alineatul (1) din acest regulament nu poate modifica această analiză. Astfel, întrucât această cerere nu mai este în curs de examinare în acest stat membru, această împrejurare nu poate implica

faptul că această persoană este asimilată unei persoane care a prezentat o nouă cerere de protecție internațională, care ar trebui să fie ori respinsă, în aplicarea acestui articol 26 alineatul (1), înainte să se poată efectua un transfer, ori examinată de statul membru respectiv, în conformitate cu articolul 23 alineatul (3) din regulamentul menționat, în caz de întârziere a punerii în aplicare a procedurii de reprimire.

În continuare, Curtea a statuat că, în măsura în care executarea transferului nu este, prin ea însăși, de natură să stabilească în mod definitiv responsabilitatea statului membru în care a fost transferată persoana în cauză, un nou transfer nu poate fi preconizat fără ca situația acestei persoane să fi fost reexaminată pentru a verifica dacă responsabilitatea nu a fost transferată unui alt stat membru ulterior transferului persoanei menționate. În această privință, Curtea a subliniat că o asemenea reexaminare a situației persoanei în cauză poate fi efectuată fără să fie repusă în discuție realizarea obiectivului prelucrării rapide a cererilor de protecție internațională, deoarece această reexaminare implică numai luarea în considerare a schimbărilor intervenite după adoptarea primei decizii de transfer.

Curtea a concluzionat că, într-o situație în care un resortisant al unei țări terțe, după ce a prezentat o cerere de protecție internațională în primul stat membru, a fost transferat către acest stat membru ca urmare a respingerii unei noi cereri prezentate în al doilea stat membru, apoi a revenit, fără permis de ședere, pe teritoriul celui de al doilea stat membru, acest resortisant poate face obiectul unei proceduri de reprimire și că nu este posibil să se efectueze un nou transfer al acestei persoane către primul stat membru fără să se urmeze o asemenea procedură.

2. Decizia anticipată de transfer

Hotărârea din 31 mai 2018 (Camera a doua), Hassan (C-647/16, [EU:C:2018:368](#))

„Trimitere preliminară – Regulamentul (UE) nr. 604/2013 – Determinarea statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională prezentate într-un stat membru de un resortisant al unei țări terțe – Proceduri de preluare și de reprimire – Articolul 26 alineatul (1) – Adoptarea și notificarea deciziei de transfer anterior acceptării cererii de reprimire de către statul membru solicitat”

După ce a solicitat protecție internațională în Germania, domnul Hassan, de cetățenie irakiană, s-a deplasat în Franța, unde a fost reținut. Autoritățile franceze au solicitat atunci autorităților germane să îl reprimească pe domnul Hassan, hotărând în aceeași zi să îl transfere pe acesta din urmă în Germania. Astfel, autoritățile franceze au considerat, în temeiul Regulamentului Dublin III, că Germania era responsabilă de prelucrarea cererii de protecție internațională a domnului Hassan, întrucât acesta din urmă formulase o asemenea cerere în țara respectivă. Domnul Hassan a contestat în

fața instanței franceze decizia prin care s-a dispus transferul său în Germania. El susține printre altele că această decizie încalcă Regulamentul Dublin III întrucât a fost adoptată și i-a fost notificată înainte chiar ca statul membru solicitat (Germania) să fi răspuns în mod explicit sau implicit la cererea de reprimire formulată de autoritățile franceze.

Instanța de trimitere solicita Curții să stabilească dacă, în acest context, autoritățile franceze puteau adopta o decizie de transfer împotriva domnului Hassan și i-o puteau notifica înainte ca Germania să fi acceptat în mod explicit sau implicit această reprimire.

În această privință, Curtea a statuat că reiese cu claritate din modul de redactare, din geneza și din obiectivul Regulamentului Dublin III că o decizie de transfer nu poate fi adoptată și notificată persoanei în cauză decât după ce statul membru solicitat a acceptat, implicit sau explicit, reprimirea acestei persoane. În special, Curtea a arătat că o persoană precum domnul Hassan ar putea fi obligată, înainte chiar ca statul membru solicitat să fi răspuns la cererea de reprimire, să introducă un apel împotriva deciziei de transfer, în condițiile în care un asemenea apel nu poate interveni decât în cazul în care statul membru solicitat a răspuns favorabil la cererea de reprimire. Pe de altă parte, domeniul de aplicare al dreptului la o cale de atac efectivă al persoanei interesate ar fi susceptibil să fie restrâns din moment ce decizia de transfer nu s-ar întemeia decât pe elementele de probă și pe indiciile colectate de statul membru solicitant (în speță Franța). În sfârșit, a admite că adoptarea și notificarea unei decizii de transfer pot interveni anterior răspunsului statului membru solicitat ar echivala, în statele membre care nu prevăd suspendarea acestei decizii până la răspunsul statului membru solicitat, cu a expune persoana în cauză riscului de a fi transferată în acest stat membru înainte chiar ca acesta să își fi dat acordul de principiu.

3. Termenul de transfer

Hotărârea din 29 ianuarie 2009 (Camera a patra), Petrosian (C-19/08, [EU:C:2009:41](#))

„Drept de azil – Regulamentul (CE) nr. 343/2003 – Reprimirea de către un stat membru a unui solicitant de azil a cărei cerere a fost respinsă și care se află în alt stat membru, unde a introdus o nouă cerere de azil – Momentul de la care începe să curgă termenul de executare a transferului solicitantului de azil – Procedură de transfer care face obiectul unei căi de atac care poate avea efect suspensiv”

După ce au formulat o primă cerere de azil în Franța, unde aceasta a fost respinsă, membrii familiei Petrosian, de origine armeană, au formulat o cerere de azil în Suedia. Autoritățile suedeze au solicitat autorităților franceze să îi reprimească pe membrii acestei familii. Întrucât autoritățile franceze au acceptat să îi reprimească, s-a decis transferul membrilor familiei către Franța, în temeiul articolului 20 alineatul (1) litera (d) din Regulamentul Dublin II, însă decizia prin care s-a dispus transferul a fost atacată în

mai multe rânduri de persoanele în cauză, astfel încât termenul de șase luni prevăzut la articolul 20 alineatul (1) litera (d) din Regulamentul Dublin II⁴² expirase. Acest termen, care curge de la „decizia privind calea de atac sau revizuirea”, este menit să permită statului membru în care a fost introdusă cererea de azil să procedeze la transfer, în timp ce expirarea sa are drept consecință atragerea responsabilității aceluiași stat.

În acest context, instanța de trimitere a solicitat Curții să stabilească evenimentul care poate determina curgerea termenului de șase luni și în special dacă acest termen începe să curgă încă de la decizia provizorie a instanței de suspendare a punerii în aplicare a procedurii de transfer sau numai de la decizia instanței care statuează cu privire la caracterul întemeiat al procedurii și care nu mai poate împiedica această punere în aplicare.

Pe de o parte, Curtea a considerat că protecția jurisdicțională garantată de statele membre ale căror instanțe pot suspenda executarea unei decizii de transfer, permițând astfel solicitantului de azil să conteste în mod util deciziile care l-au vizat, nu trebuie sacrificată în favoarea imperativului celerității în soluționarea cererilor de azil.

Într-adevăr, statele membre care au dorit să instaureze căi de atac care pot conduce la decizii cu efect suspensiv în cadrul procedurii de transfer nu pot să fie plasate, în contextul respectării imperativului celerității, într-o situație mai puțin favorabilă decât aceea în care se găsesc acele state membre care nu au considerat necesar acest lucru. Astfel, statul membru care, în cadrul procedurii de transfer, a decis să instaureze căi de atac însoțite, atunci când este cazul, de un efect suspensiv s-ar afla într-o situație inconfortabilă, în măsura în care, dacă nu ar reuși să organizeze transferul solicitantului de azil în intervalul foarte scurt care separă decizia instanței de fond de expirarea termenului de executare a transferului, ar risca să fie desemnat, în fond, ca responsabil de soluționarea cererii de azil. Rezultă că interpretarea dispozițiilor articolului 20 alineatul (1) litera (d) din Regulamentul Dublin II nu poate duce la concluzia că, pentru respectarea dreptului comunitar, statul solicitant ar trebui să nu respecte efectul suspensiv al deciziei provizorii a instanței adoptate în cadrul unei căi de atac care poate avea un astfel de efect.

În ceea ce privește, pe de altă parte, respectarea principiului autonomiei procedurale a statelor membre, Curtea a subliniat că, dacă s-ar reține interpretarea articolului 20 alineatul (1) litera (d) din Regulamentul Dublin II potrivit căreia termenul de executare a transferului începe să curgă încă de la decizia provizorie care are efect suspensiv, instanța națională care ar dori să concilieze respectarea acestui termen cu acela al unei decizii judecătorești provizorii cu efect suspensiv ar fi obligată să statueze cu privire la caracterul întemeiat al procedurii de transfer înainte de expirarea termenului în cauză, prin intermediul unei decizii care, eventual, din cauza timpului insuficient acordat

⁴² În temeiul acestei dispoziții, transferul unui solicitant de azil către statul membru care este obligat să îl reprimească se efectuează de îndată ce este posibil și cel târziu în șase luni de la acceptarea cererii de preluare de către un alt stat membru sau de la decizia privind calea de atac sau revizuirea atunci când are efect suspensiv. În temeiul alineatului (2) al aceluiași articol, atunci când transferul nu se efectuează în termenul de șase luni, responsabilitatea aparține statului membru în care s-a prezentat prima dată cererea.

judecătorilor, nu a putut lua în considerare în mod satisfăcător caracterul complex al litigiului.

Curtea a concluzionat că, în cazul în care legislația statului membru solicitant prevede efectul suspensiv al unei căi de atac, termenul de executare a transferului nu începe să curgă încă de la decizia provizorie a instanței de suspendare a punerii în aplicare a procedurii de transfer, ci numai de la decizia instanței care statuează cu privire la caracterul întemeiat al procedurii și care nu mai poate împiedica această punere în aplicare.

Hotărârea din 19 martie 2019 (Marea Cameră), Jawo (C-163/17, [EU:C:2019:218](#))⁴³

„Trimitere preliminară – Spațiul de libertate, securitate și justiție – Sistemul Dublin – Regulamentul (UE) nr. 604/2013 – Transferul solicitantului de azil către statul membru responsabil de examinarea cererii de protecție internațională – Noțiunea de «sustragere de la procedură» – Modalități de prelungire a termenului de transfer – Articolul 4 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene – Risc serios de tratament inuman sau degradant la finalul procedurii de azil – Condiții de viață ale beneficiarului protecției internaționale în statul membru menționat”

Un resortisant gambian a intrat în Uniunea Europeană prin Italia și a depus acolo o cerere de azil înainte de a se deplasa în Germania, unde a depus o nouă cerere. După ce au solicitat autorităților italiene să reprimească persoana interesată, autoritățile germane au respins cererea sa de azil și au dispus îndepărtarea sa către Italia. O primă tentativă de transfer a eșuat ca urmare a absenței solicitantului din structura de cazare care îi fusese atribuită. Întrucât autoritățile germane au apreciat atunci că acesta s-a sustras procedurii, ele au avertizat autoritățile italiene cu privire la imposibilitatea de a efectua transferul și cu privire la prelungirea termenului, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul Dublin III. Acest articol prevede că termenul pentru efectuarea transferului este de șase luni, însă poate ajunge până la maximum optsprezece luni atunci când solicitantul s-a sustras procedurii. Ulterior, persoana interesată a arătat că a vizitat un prieten și că nu a știut că era necesar să semnaleze absențele. În paralel, persoana interesată a formulat o acțiune împotriva deciziei de transfer și, în urma respingerii acesteia, a declarat apel la instanța de trimitere. În cadrul acestui apel, ea a arătat că, din moment ce nu s-a sustras procedurii, autoritățile germane nu aveau dreptul să prelungească termenul pentru transferul său către Italia. De asemenea, aceasta a invocat existența în Italia a unor deficiențe sistemice în materie de azil care s-ar opune transferului său către acest stat.

Instanța de trimitere solicita Curții printre altele să stabilească în ce condiții se poate constata că un solicitant de protecție internațională s-a sustras procedurii, astfel încât termenul pentru transferul său către statul membru responsabil în mod normal de examinarea cererii sale poate fi prelungit.

⁴³ Hotărâre menționată și în secțiunea I.2.1., intitulată „Riscul de încălcare a articolului 4 din cartă”.

În această privință, în primul rând, Curtea a precizat că noțiunea de „sustragere de la procedură”, în sensul articolului 29 alineatul (2) din Regulamentul Dublin III, implică, printre altele, existența unui element intențional, astfel încât această dispoziție nu este în principiu aplicabilă decât atunci când solicitantul se sustrage în mod deliberat autorităților naționale pentru a împiedica transferul său. Cu toate acestea, Curtea a adăugat că, pentru a asigura funcționarea efectivă a Regulamentului Dublin III și pentru a ține seama de dificultățile considerabile cu care se pot confrunta autoritățile menționate pentru a face dovada intențiilor solicitantului, se poate prezuma că acesta s-a sustras procedurii în cazul în care transferul nu poate fi efectuat din cauza faptului că acesta a părăsit locul de reședință care i-a fost alocat fără să fi informat autoritățile naționale și fără să fi solicitat, dacă este cazul, o autorizație prealabilă. Cu toate acestea, prezumția menționată nu este aplicabilă decât dacă solicitantul este informat în mod corespunzător despre obligațiile sale în această privință, în conformitate cu articolul 5 din Directiva 2013/33. În plus, solicitantul trebuie să își păstreze posibilitatea de a demonstra că faptul că nu a informat autoritățile competente cu privire la absența sa este justificat de motive valabile, iar nu de intenția de a se sustrage acestora.

În al doilea rând, în ceea ce privește modalitățile de prelungire a termenului de transfer, Curtea a considerat că nu era necesară nicio consultare prealabilă între statul membru solicitant și statul membru responsabil. Astfel, pentru a prelungi acest termen la maximum optsprezece luni, este suficient ca primul stat să indice celui de al doilea, înainte de expirarea termenului de șase luni, că solicitantul s-a sustras procedurii, precizând noul termen de transfer.

III. Întinderea controlului jurisdicțional al deciziei de transfer

1. Controlul jurisdicțional limitat – Regulamentul Dublin II

În jurisprudența sa cu privire la interpretarea Regulamentului Dublin II, Curtea nu permitea solicitantului de azil să repună în discuție alegerea criteriului privind un stat membru responsabil decât prin invocarea existenței unor deficiențe sistemice ale procedurii de azil și ale condițiilor de primire a solicitanților de azil în acest stat membru, care ar duce la încălcarea drepturilor sale fundamentale, garantate la articolul 4 din cartă.

Hotărârea din 10 decembrie 2013 (Marea Cameră), Abdullahi (C-394/12, [EU:C:2013:813](#))

„Trimitere preliminară – Sistemul european comun de azil – Regulamentul (CE) nr. 343/2003 – Determinarea statului membru responsabil de examinarea unei cereri de azil – Controlul respectării criteriilor de responsabilitate pentru examinarea cererii de azil – Întinderea controlului jurisdicțional”

Doamna Abdullahi, resortisantă somaleză care a ajuns în Austria cu ajutorul unor călăuze ilegale și a fost reținută în acest stat în apropierea graniței maghiare, a formulat în luna august 2011 o cerere de protecție internațională. O autoritate austriacă competentă a adresat Ungariei, în conformitate cu articolul 10 alineatul (1) din Regulamentul Dublin II, o cerere de preluare, pe care aceasta a acceptat-o. Prin urmare, autoritatea austriacă a respins ca inadmisibilă cererea de azil a doamnei Abdullahi în Austria și a decis transferul său către Ungaria. În calea de atac formulată împotriva acestei decizii, doamna Abdullahi a arătat pentru prima dată că statul membru responsabil de examinarea cererii sale de azil nu era Ungaria, ci Republica Elenă. Cu toate acestea, ea susținea că acest din urmă stat membru nu respecta, în anumite privințe, drepturile omului, astfel încât revenea autorităților austriece sarcina de a examina cererea sa de azil.

Având îndoieli cu privire la acceptarea responsabilității de către un stat membru, instanța de trimitere a decis să sesizeze Curtea cu titlu preliminar. În această privință, ea a constatat că un control privind responsabilitatea statului membru ar impune o obligație de examinare foarte largă, incompatibilă cu celeritatea necesară pentru stabilirea statului membru competent. Pe de altă parte, deși Regulamentul Dublin II prevede dreptul solicitantului de azil de a contesta transferul, acest regulament nu ar prevedea dreptul ca procedura de azil să se deruleze într-un anumit stat membru, la alegerea solicitantului.

În această privință, Curtea a statuat că articolul 19 alineatul (2) din Regulamentul Dublin II trebuie interpretat în sensul că, în împrejurări în care un stat membru a acceptat preluarea unui solicitant de azil în temeiul criteriului care figurează la articolul 10 alineatul (1) din regulamentul menționat, și anume în calitate de stat membru al primei intrări a solicitantului de azil pe teritoriul Uniunii Europene, solicitantul respectiv nu poate repune în discuție alegerea acestui criteriu decât dacă invocă existența unor deficiențe sistemice ale procedurii de azil și ale condițiilor de primire a solicitanților de azil în acest stat membru, care constituie motive serioase și întemeiate să se creadă că solicitantul menționat va fi expus unui risc real de a fi supus unor tratamente inumane sau degradante, în sensul articolului 4 din cartă.

2. Controlul jurisdicțional extins – Regulamentul Dublin III

Această evoluție jurisprudențială se datorează unei modificări importante a dispozițiilor în materie de căi de atac împotriva deciziei de transfer [a se vedea diferența dintre articolul 19 alineatul (2) din Regulamentul Dublin II și articolul 27⁴⁴, precum și considerentul (19) al Regulamentului Dublin III]. Astfel, solicitantul de protecție internațională a fost implicat în procesul de determinare a statului membru responsabil. În cadrul acestui proces, solicitantul este informat cu privire la criteriile de responsabilitate și poate furniza informații care să permită aplicarea corectă a acestor criterii.

În consecință, în hotărârile prezentate în continuare, Curtea a admis că solicitantul poate invoca aplicarea eronată a unui criteriu de responsabilitate chiar dacă nu a rezultat din aceasta o încălcare a drepturilor sale fundamentale.

2.1. Nerespectarea dispozițiilor tehnice

Hotărârea din 7 iunie 2016 (Marea Cameră), Ghezelbash (C-63/15, [EU:C:2016:409](#)), și Hotărârea din 7 iunie 2016 (Marea Cameră), Karim (C-155/15, [EU:C:2016:410](#))

„Trimitere preliminară – Regulamentul (UE) nr. 604/2013 – Determinarea statului membru responsabil de examinarea unei cereri de azil prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe – Articolul 12 – Eliberarea permiselor de ședere sau a vizelor – Articolul 27 – Cale de atac – Întinderea controlului jurisdicțional”

„Trimitere preliminară – Regulamentul (UE) nr. 604/2013 – Determinarea statului membru responsabil de examinarea unei cereri de azil prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe – Articolul 18 – Reprimirea solicitantului de azil a cărui cerere este în curs de examinare – Articolul 19 – Încetarea răspunderii – Absență de pe teritoriul statelor membre pe o perioadă de cel puțin trei luni – Noua procedură de determinare a statului membru responsabil – Articolul 27 – Cale de atac – Întinderea controlului jurisdicțional”

În cauza *Ghezelbash*, un resortisant iranian a introdus la autoritățile neerlandeze o cerere de permis de ședere temporară. Întrucât, în urma consultării Sistemului Uniunii Europene de informații privind vizele (VIS), a rezultat că reprezentanța diplomatică franceză în Iran îi acordase persoanei interesate o viză pentru o perioadă determinată, secretarul de stat neerlandez a solicitat, în temeiul Regulamentului Dublin III, autorităților franceze să preia persoana interesată. Autoritățile menționate au dat curs cererii. Cu toate acestea, cu ocazia unei a doua ascultări de către autoritățile neerlandeze, persoana interesată a solicitat să prezinte documente originale care să

⁴⁴ Potrivit articolului 27 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III, solicitantul de protecție internațională are dreptul la o cale eficientă de atac, sub forma unui apel sau unei revizuirii, în fapt și în drept, împotriva unei decizii de transfer în fața unei instanțe naționale.

facă dovada că se întorsese în Iran după ce s-a deplasat în Franța, ceea ce presupunea, potrivit solicitantului, că acest din urmă stat membru nu era responsabil de examinarea cererii sale de azil. Se ridică astfel problema dacă persoana interesată avea dreptul de a contesta responsabilitatea Republicii Franceze de a examina cererea sa de azil odată ce acest stat membru a acceptat respectiva responsabilitate.

În acest context, Curtea a apreciat că articolul 27 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III coroborat cu considerentul (19) al acestui regulament trebuie interpretat în sensul că un solicitant de azil poate invoca, în cadrul unei acțiuni formulate împotriva unei decizii de transfer luate în privința sa, aplicarea eronată a unui criteriu de responsabilitate prevăzut de regulamentul menționat.

În cauza *Karim*, un resortisant sirian a solicitat protecție internațională în Suedia. Întrucât o căutare în sistemul Eurodac a arătat că persoana interesată solicitase deja această protecție în Slovenia, Migrationsverket (Oficiul pentru migrație, Suedia, denumit în continuare „oficiul”) a cerut autorităților slovene să reprimească persoana interesată, în baza articolului 18 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul Dublin III.

Autoritățile slovene au acceptat această cerere. Oficiul a informat atunci aceste autorități că persoana interesată a susținut că părăsise teritoriul statelor membre pentru o perioadă mai lungă de trei luni după prima sa cerere de azil și că pașaportul său conținea o viză de intrare în Liban. Întrucât autoritățile slovene au reiterat acceptarea cererii de reprimire, oficiul a respins cererea de protecție internațională a persoanei interesate. Persoana interesată considera însă că Slovenia nu era statul membru responsabil de examinarea cererii sale de azil.

Astfel, Curtea a apreciat mai întâi că articolul 19 alineatul (2) din Regulamentul Dublin III și în special cel de al doilea paragraf al acestuia este aplicabil unui resortisant al unei țări terțe care, după introducerea unei prime cereri de azil într-un stat membru, face dovada că a părăsit teritoriul statelor membre pentru o perioadă de cel puțin trei luni înainte de a introduce o nouă cerere de azil într-un alt stat membru. Astfel, articolul 19 alineatul (2) primul paragraf din Regulamentul Dublin III prevede că, în principiu, obligațiile de preluare și de reprimire a unui solicitant de azil care decurg din articolul 18 alineatul (1) din acest regulament încetează dacă statul membru responsabil poate stabili, atunci când i se solicită reprimirea unui solicitant de azil, că acesta a părăsit teritoriul statelor membre pentru o perioadă de cel puțin trei luni. Articolul 19 alineatul (2) al doilea paragraf din regulamentul menționat precizează însă că o cerere depusă după o astfel de perioadă de absență este considerată o cerere nouă, care dă naștere unei noi proceduri de stabilire a statului membru responsabil. Prin urmare, în situația în care un resortisant al unei țări terțe, după introducerea unei prime cereri de azil într-un stat membru, a părăsit teritoriul statelor membre pentru o perioadă de cel puțin trei luni înainte de a introduce o nouă cerere de azil într-un alt stat membru, articolul 19 alineatul (2) din regulamentul menționat impune statului membru în care a fost depusă noua cerere de azil să finalizeze, pe baza normelor stabilite prin acest regulament,

Criterii și mecanisme de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională

procesul de determinare a statului membru responsabil de examinarea acestei noi cereri.

În continuare, Curtea a considerat, la fel ca în [Hotărârea Ghezelbash](#), citată anterior, că articolul 27 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III trebuie să fie interpretat în sensul că un solicitant de azil poate invoca, în cadrul unei acțiuni exercitate împotriva unei decizii de transfer luate în privința sa, încălcarea normei prevăzute la articolul 19 alineatul (2) al doilea paragraf din acest regulament.

Hotărârea din 26 iulie 2017 (Marea Cameră), A. S. (C-490/16, [EU:C:2017:585](#))⁴⁵

„Trimitere preliminară – Regulamentul (UE) nr. 604/2013 – Determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe – Sosirea unui număr excepțional de ridicat de resortisanți ai unor țări terțe dorind să obțină o protecție internațională – Organizarea trecerii frontierei de către autoritățile unui stat membru în vederea tranzitării către un alt stat membru – Intrare autorizată prin derogare pentru motive umanitare – Articolul 13 – Trecerea ilegală a unei frontiere externe – Termen de 12 luni de la trecerea frontierei – Articolul 27 – Cale de atac – Întinderea controlului jurisdicțional – Articolul 29 – Termen de șase luni în vederea executării transferului – Calculul termenelor – Exercițarea unei căi de atac – Efect suspensiv”

În anul 2016, A.S., un resortisant sirian, deși nu deținea o viză corespunzătoare, a trecut frontiera dintre Croația și Serbia. Autoritățile croate au organizat transportul acestei persoane până la frontiera croato-slovenă în scopul de a o ajuta să ajungă în alte state membre pentru a prezenta acolo o cerere de protecție internațională. A. S. a prezentat ulterior o astfel de cerere în Slovenia. Slovenia a considerat însă că, în măsura în care solicitantul intrase în mod ilegal în Croația, potrivit Regulamentului Dublin III, revenea autorităților acestui stat membru sarcina de a examina cererea de protecție internațională a acestei persoane. A. S. a contestat în justiție decizia autorităților slovene, susținând că intrarea sa în Croația nu poate fi considerată ilegală și că, în conformitate cu Regulamentul Dublin III, revine astfel autorităților slovene sarcina de a examina cererea sa.

În acest context, instanța de trimitere solicita în esență Curții să stabilească dacă intrarea persoanei în cauză trebuie considerată legală sau nu în sensul Regulamentului Dublin III.

În ceea ce privește argumentele care pot fi invocate de solicitant în cadrul căii de atac împotriva deciziei de transfer, Curtea a statuat că, pentru a contesta o decizie de transfer, un solicitant de protecție internațională poate invoca, în cadrul căilor de atac prevăzute la articolul 27 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III, aplicarea eronată a criteriului de responsabilitate referitor la trecerea ilegală a frontierei unui stat membru, enunțat la articolul 13 alineatul (1) din același regulament. Întemeindu-se pe [Hotărârea](#)

⁴⁵ Hotărâre menționată și în secțiunea I.1.3., intitulată „Intrarea pe teritoriu”.

[din 7 iunie 2016, Ghezelbash \(C-63/15, EU:C:2016:409\)](#), în care a apreciat că un astfel de solicitant poate, potrivit dreptului la o cale de atac efectivă, să invoce aplicarea eronată a criteriului referitor la eliberarea unei vize, Curtea a arătat că motivele pe care le-a reținut în acea hotărâre erau valabile și în cazul criteriului enunțat la articolul 13 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III.

În sfârșit, Curtea a examinat problema consecințelor introducerii unei căi de atac împotriva unei decizii de transfer asupra calculului termenelor prevăzute, pe de o parte, la articolul 13 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III și, pe de altă parte, la articolul 29 alineatul (2) din același regulament. Curtea a amintit că aceste dispoziții au, ambele, ca scop limitarea în timp a responsabilității unui stat membru în temeiul Regulamentului Dublin III. Conform respectivului articol 13 alineatul (1), responsabilitatea unui stat membru întemeiată pe criteriul referitor la trecerea ilegală a frontierei unui stat membru încetează la 12 luni de la data la care a avut loc această trecere, iar potrivit articolului 29 menționat, transferul unui solicitant de protecție internațională trebuie să fie efectuat în termen de șase luni de la acceptarea de către statul membru responsabil sau de la decizia definitivă asupra căii de atac sau a revizuirii în cazul unui efect suspensiv existent în conformitate cu articolul 27 alineatul (3) din Regulamentul Dublin III.

Pe de o parte, Curtea a apreciat că introducerea unei căi de atac împotriva deciziei de transfer este lipsită de efect asupra calculului termenului prevăzut la respectivul articol 13 alineatul (1), care constituie o condiție de aplicare a criteriului enunțat de această dispoziție. Pe de altă parte, Curtea a declarat că termenul prevăzut la articolul 29 alineatele (1) și (2) nu începe să curgă decât începând de la decizia definitivă privind această cale de atac, inclusiv atunci când instanța sesizată a decis să adreseze o cerere de decizie preliminară Curții, cu condiția ca respectiva cale de atac să se bucure de un efect suspensiv. Astfel, acest al doilea termen se raportează la executarea deciziei de transfer și poate fi aplicat doar odată ce principiul transferului este dobândit, cu alte cuvinte, cel mai devreme atunci când statul membru solicitat a acceptat cererea de preluare sau de reprimire.

2.2. Nerespectarea termenelor

Hotărârea din 26 iulie 2017 (Marea Cameră), Mengesteab (C-670/16, [EU:C:2017:587](#))

„Trimitere preliminară – Regulamentul (UE) nr. 604/2013 – Determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe – Articolul 20 – Începutul procesului de determinare – Prezentarea unei cereri de protecție internațională – Proces-verbal întocmit de autorități care a ajuns la autoritățile competente – Articolul 21 alineatul (1) – Termenele prevăzute pentru formularea unei cereri de preluare – Transferul responsabilității către un alt stat membru – Articolul 27 – Cale de atac – Întinderea controlului jurisdicțional”

La 14 septembrie 2015, domnul Mengesteab, resortisant eritreean, a solicitat azil în Germania. Autoritatea competentă i-a eliberat, în aceeași zi, un certificat privind înregistrarea ca solicitant de azil. Cel târziu la 14 ianuarie 2016, Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Oficiul Federal pentru Migrație și Refugiați, Germania, denumit în continuare „oficiul”), care este autoritatea responsabilă de executarea obligațiilor care decurg din Regulamentul Dublin III, a primit originalul acestui certificat, o copie a sa sau cel puțin principalele informații care figurează în acesta. La 22 iulie 2016, domnul Mengesteab a fost audiat de oficiu și a putut depune o cerere formală de azil. O căutare în sistemul Eurodac a arătat însă că amprentele sale digitale fuseseră prelevate în Italia. În general, un asemenea rezultat pozitiv dovedește că persoana în cauză a trecut ilegal frontiera externă a Uniunii, ceea ce poate avea ca efect faptul că statul membru care se învecinează cu frontiera externă în cauză (în speță Italia) este responsabil de examinarea cererii de azil. În aceste condiții, la 19 august 2016, oficiul a cerut autorităților italiene să îl preia pe domnul Mengesteab, în conformitate cu Regulamentul Dublin III. Lipsa unui răspuns din partea autorităților italiene la cererea menționată echivalează cu acceptarea acesteia.

Întrucât, prin decizia din 10 noiembrie 2016, oficiul i-a respins cererea de azil și a dispus transferul lui în Italia, domnul Mengesteab a contestat această decizie în fața instanței de trimitere. El arată că, potrivit Regulamentului Dublin III, responsabilitatea examinării cererii sale de azil a fost transferată Germaniei. Astfel, acest regulament prevede că cererea de preluare trebuie prezentată în termen de cel mult trei luni de la data la care a fost prezentată cererea de protecție internațională și că, după expirarea acestui termen, responsabilitatea pentru examinarea cererii aparține statului membru în care s-a prezentat cererea de protecție internațională. Potrivit domnului Mengesteab, oficiul a solicitat autorităților italiene să îl preia abia după expirarea termenului de trei luni. În acest context, instanța de trimitere solicita Curții să interpreteze Regulamentul Dublin III.

Curtea a statuat, în primul rând, că un solicitant de protecție internațională poate invoca, în cadrul unei căi de atac formulate împotriva unei decizii de transfer adoptate în privința sa, expirarea termenului de trei luni în discuție chiar dacă statul membru solicitat este dispus să preia acest solicitant. Curtea a amintit în această privință că legiuitorul Uniunii nu s-a limitat în cadrul Regulamentului Dublin III la a institui norme de organizare care guvernează relațiile dintre statele membre în vederea determinării statului membru responsabil, ci a decis să includă solicitanții de azil în acest proces, asigurându-le printre altele un drept la o cale de atac efectivă împotriva oricărei decizii de transfer luate eventual împotriva lor.

Curtea a constatat, în al doilea rând, că o cerere de preluare nu poate fi formulată în mod valabil după mai mult de trei luni de la prezentarea cererii de protecție internațională. Termenul de două luni prevăzut de Regulamentul Dublin III pentru o asemenea cerere în cazul primirii unui rezultat pozitiv transmis de Eurodac nu constituie un termen suplimentar care s-ar adăuga la termenul de trei luni, ci un termen mai scurt care se justifică prin faptul că un astfel de rezultat pozitiv constituie dovada trecerii

ilegale a unei frontiere externe a Uniunii și simplifică astfel procesul de determinare a statului membru responsabil.

În al treilea rând, în ceea ce privește definiția materială a cererii de protecție internațională⁴⁶, Curtea a statuat următoarele: o cerere de protecție internațională este considerată prezentată atunci când un înscris, care este întocmit de o autoritate publică și care atestă că un resortisant al unei țări terțe a solicitat protecție internațională, a parvenit autorității responsabile de executarea obligațiilor care decurg din Regulamentul Dublin III sau, după caz, atunci când numai principalele informații care figurează în acest document (iar nu documentul însuși sau copia acestuia) au parvenit acestei autorități. Pentru a putea iniția în mod eficient procesul de determinare a statului membru responsabil, autoritatea competentă are nevoie să fie informată cu certitudine cu privire la faptul că un resortisant al unei țări terțe a solicitat protecție internațională. Cu toate acestea, nu este necesar ca înscrisul întocmit în acest sens să îmbrace o formă strict determinată sau să cuprindă elemente suplimentare relevante pentru aplicarea criteriilor stabilite prin Regulamentul Dublin III sau, *a fortiori*, pentru examinarea pe fond a cererii de protecție internațională. În acest stadiu al procedurii, nu este necesar nici ca un interviu individual să fi fost deja organizat. Eficiența anumitor garanții importante acordate solicitanților de protecție internațională ar fi redusă dacă primirea de către autoritatea competentă (în speță oficiul) a unui înscris, precum certificatul privind înregistrarea în discuție, nu ar fi suficientă pentru a exprima prezentarea unei cereri de protecție internațională. În plus, o asemenea soluție ar putea afecta sistemul de la Dublin, repunând în discuție statutul special pe care îl acordă primului stat membru în care este prezentată o cerere de azil. De asemenea, transmiterea principalelor informații care figurează într-un asemenea document autorității competente trebuie să fie considerată o transmitere către această autoritate a originalului sau a unei copii a documentului respectiv. Prin urmare, această transmitere este suficientă pentru a se stabili că o cerere de protecție internațională este considerată introdusă.

Hotărârea din 25 octombrie 2017 (Marea Cameră), Shiri (C-201/16, [EU:C:2017:805](#))

„Trimitere preliminară – Regulamentul (UE) nr. 604/2013 – Determinarea statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe – Articolul 27 – Cale de atac – Întinderea controlului jurisdicțional – Articolul 29 – Termen pentru efectuarea transferului – Neexecutarea transferului în termenul prevăzut – Obligațiile statului membru responsabil – Transfer de responsabilitate – Cerința adoptării unei decizii a statului membru responsabil”

Domnul Shiri, resortisant iranian, a contestat în fața instanțelor austriece respingerea cererii sale de protecție internațională în Austria și expulzarea sa spre Bulgaria, Bulgaria, prin care intrase în Uniunea Europeană și unde prezentase de asemenea o astfel de

⁴⁶ Cerere a cărei prezentare declanșează termenul de trei luni.

cerere, acceptase anterior să îl reprimească. Domnul Shiri a susținut că, în temeiul Regulamentului Dublin III, Austria a devenit responsabilă de examinarea cererii sale ca urmare a faptului că el nu a fost transferat în Bulgaria în termen de șase luni de la acceptarea de către autoritățile bulgare a reprimirii sale.

Instanța de trimitere solicita Curții de Justiție să stabilească dacă, potrivit Regulamentului Dublin III, expirarea termenului de șase luni în discuție este suficientă în sine pentru a determina un astfel de transfer de responsabilitate între statele membre. Dacă era cazul, aceasta urmărea de asemenea să afle dacă un solicitant de protecție internațională se poate prevala în fața unei instanțe de un astfel de transfer de responsabilitate.

În această privință, Curtea a statuat că, atunci când transferul nu se efectuează în termenul de șase luni, responsabilitatea este transferată de drept statului membru care a solicitat preluarea (în speță Austria), fără a fi necesar ca statul membru responsabil (în speță Bulgaria) să refuze preluarea sau reprimirea persoanei în cauză. Această soluție nu reiese numai din însuși modul de redactare a Regulamentului Dublin III, ci respectă de asemenea obiectivul prelucrării rapide a cererilor de protecție internațională. Astfel, o asemenea soluție garantează, în caz de întârziere în desfășurarea procedurii de preluare sau de reprimire, că examinarea cererii de protecție internațională se va efectua în statul membru în care se găsește solicitantul pentru a nu amâna și mai mult această examinare.

Pe de altă parte, Curtea a constatat că un solicitant de protecție internațională se poate prevala de expirarea termenului de șase luni. Acest lucru este valabil indiferent dacă termenul respectiv a expirat înainte sau după adoptarea deciziei de transfer. Statele membre sunt obligate să prevadă în această privință o cale de atac efectivă și rapidă. Curtea a precizat în acest context că, atunci când termenul de șase luni a expirat la o dată ulterioară celei a adoptării unei decizii de transfer, autoritățile competente ale statului membru solicitant (în speță Austria) nu pot realiza transferul persoanei în cauză către un alt stat membru. Dimpotrivă, acestea sunt obligate să adopte din oficiu dispozițiile necesare pentru a admite responsabilitatea care le este transferată și pentru a demara de îndată examinarea cererii de protecție internațională formulată de persoana în cauză.

Curtea a constatat de asemenea că dreptul, prevăzut de reglementarea austriacă, de a invoca împrejurări ulterioare adoptării deciziei de transfer în cadrul unei căi de atac împotriva acestei decizii constituie o cale de atac efectivă și rapidă care permite invocarea expirării termenului de transfer.

Hotărârea din 13 noiembrie 2017 (Marea Cameră), X (C-47/17 și C-48/17, [EU:C:2018:900](#))

„Trimitere preliminară – Regulamentul (UE) nr. 604/2013 – Regulamentul (CE) nr. 1560/2003 – Determinarea statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională – Criterii și mecanisme de determinare – Cerere de preluare sau de reprimire a unui solicitant de azil – Răspuns negativ al statului membru solicitat – Cerere de reexaminare – Articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1560/2003 – Termen de răspuns – Expirare – Efecte”

Litigiile principale priveau un resortisant sirian și un resortisant eritreean care au prezentat, fiecare, în Țările de Jos o cerere de permis de ședere temporară pentru solicitantul de azil după ce introduseseră deja o cerere de protecție internațională într-un alt stat (în Germania și, respectiv, în Elveția), resortisantul eritreean ajungând în special prin Italia (unde nu s-a stabilit că introdusese o cerere de protecție internațională). În temeiul articolului 18 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul Dublin III, autoritățile neerlandeze au prezentat autorităților germane, elvețiene și italiene cereri de reprimire a persoanelor în cauză. În urma respingerii acestor cereri, autoritățile neerlandeze au prezentat autorităților germane și italiene cereri de reexaminare, în temeiul articolului 5 alineatul (2) din Regulamentul de punere în aplicare nr. 1560/2003, însă acestea fie nu au răspuns, fie au răspuns după termenul de două săptămâni prevăzut de această dispoziție.

În cauza C-47/17, reclamantul susținea că, în cazul în care statul membru solicitat răspunde, în termenele stabilite, în mod negativ la cererea de reprimire, responsabilitatea ar reveni din acel moment statului membru solicitant. În cauza C-48/17, părțile din litigiul principal au opinii divergente cu privire la aspectul dacă pârâțul a devenit sau nu responsabil de examinarea cererii de permis de ședere temporară pentru solicitantul de azil depuse de reclamant din cauza faptului că autoritățile italiene, după ce inițial au respins cererea de preluare prezentată de secretarul de stat, nu au răspuns la cererea de reexaminare în termenul prevăzut. În consecință, instanța de trimitere a sesizat Curtea solicitând să se stabilească dacă statul membru sesizat cu o cerere de preluare sau de reprimire în temeiul articolului 21 sau al articolului 23 din Regulamentul Dublin III, care a răspuns negativ la aceasta în termenele prevăzute la articolul 22 sau la articolul 25 din regulamentul menționat și care ulterior a fost sesizat cu o cerere de reexaminare în temeiul respectivului articol 5 alineatul (2), trebuie să răspundă la aceasta din urmă într-un anumit termen. Ea se întreba de asemenea care este acest termen, dacă este cazul, și care sunt efectele absenței unui răspuns, în termenul menționat, din partea statului membru solicitat la cererea de reexaminare a statului membru solicitant.

După ce a amintit că legiuitorul Uniunii a încadrat, în Regulamentul Dublin III, procedurile de prelucrare de către statul membru solicitat a cererilor de preluare și de reprimire prin termene imperative, Curtea a indicat că mecanismul prevăzut la articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul de punere în aplicare nr. 1560/2003, prin care statul membru solicitant poate sesiza statul membru solicitat cu o cerere de reexaminare

după ce acesta din urmă a refuzat să dea curs cererii de preluare sau de reprimire, constituie o „procedură suplimentară”, facultativă, a cărei durată trebuie să fie delimitată în mod strict și previzibil. Or, potrivit Curții, o procedură de reexaminare care ar fi delimitată numai de un termen de răspuns „rezonabil” sau care ar avea o durată nedeterminată ar fi incompatibilă cu obiectivele Regulamentului Dublin III, în special cu cel de celeritate în prelucrarea cererilor de protecție internațională.

În consecință, Curtea a statuat că articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul de punere în aplicare nr. 1560/2003 trebuie interpretat în sensul că statul membru sesizat cu o cerere de preluare sau de reprimire în temeiul articolelor 21 și 23 din Regulamentul Dublin III, care, după ce a efectuat verificările necesare, a răspuns negativ la aceasta, prezentând în mod detaliat și complet motivele, în termenele prevăzute la articolul 22 sau la articolul 25 din acest din urmă regulament, și care ulterior a fost sesizat cu o cerere de reexaminare în termenul de trei săptămâni prevăzut la articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul de punere în aplicare nr. 1560/2003, trebuie să depună eforturi, într-un spirit de cooperare loială, să răspundă la cererea respectivă în termenul de două săptămâni prevăzut de această din urmă dispoziție. În cazul în care statul membru solicitat nu răspunde la cererea menționată în acest termen de două săptămâni, procedura suplimentară de reexaminare este închisă în mod definitiv, astfel încât statul membru solicitant trebuie, de la expirarea termenului respectiv, să fie considerat responsabil de examinarea cererii de protecție internațională, cu excepția cazului în care dispune încă de timpul necesar pentru a putea introduce, în termenele imperative prevăzute în acest scop la articolul 21 alineatul (1) și la articolul 23 alineatul (2) din Regulamentul Dublin III, o nouă cerere de preluare sau de reprimire.

2.3. Controlul deciziei de transfer în cazul reprimirii

Hotărârea din 2 aprilie 2019 (Marea Cameră), H. (C-582/17, [EU:C:2019:280](#))

„Trimitere preliminară – Determinarea statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională – Regulamentul (UE) nr. 604/2013 – Articolul 18 alineatul (1) literele (b)-(d) – Articolul 23 alineatul (1) – Articolul 24 alineatul (1) – Procedură de reprimire – Criterii de responsabilitate – Cerere nouă prezentată în alt stat membru – Articolul 20 alineatul (5) – Proces de determinare în curs – Retragerea cererii – Articolul 27 – Căi de atac”

Autoritățile neerlandeze solicitaseră autorităților germane reprimirea a doi resortisanți sirieni care introduseseră o primă cerere de protecție internațională în Germania înainte de a părăsi acest stat și de a introduce o nouă cerere în Țările de Jos. Fiecare dintre persoanele interesate invocase prezența soțului său în Țările de Jos, beneficiar al unei protecții internaționale, însă autoritățile neerlandeze refuzaseră să ia în considerare aceste afirmații și, prin urmare, să examineze cererea lor pentru motivul că, în cadrul

procedurii de reprimire, un solicitant nu poate invoca articolul 9 din Regulamentul Dublin III.

Instanța de trimitere solicita Curții să stabilească dacă, înainte de a formula o cerere de reprimire a unui solicitant de protecție internațională, autoritățile competente sunt ținute să determine statul membru responsabil de examinarea cererii sale, printre altele pe baza criteriului de responsabilitate prevăzut la articolul 9 din Regulamentul Dublin III.

În acest context, Curtea a amintit că procedura de reprimire este aplicabilă persoanelor prevăzute la articolul 20 alineatul (5) sau la articolul 18 alineatul (1) literele (b)-(d) din Regulamentul Dublin III, înainte de a afirma că situația în care un resortisant al unei țări terțe introduce o cerere de protecție internațională într-un prim stat membru, părăsește apoi acest stat și introduce o nouă cerere într-un al doilea stat membru întră în domeniul de aplicare al acestei proceduri, indiferent dacă cererea introdusă în primul stat membru a fost retrasă sau dacă în statul membru menționat a început deja examinarea acesteia în conformitate cu Directiva privind procedurile.

Curtea a subliniat în continuare că, deși împrejurarea că o decizie de transfer a fost adoptată la finalul unei proceduri de preluare sau de reprimire nu este de natură să influențeze domeniul de aplicare al dreptului la o cale de atac efectivă împotriva unei asemenea decizii, garantat de articolul 27 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III, aceste două proceduri sunt totuși supuse unor regimuri diferite, această diferență repercutându-se asupra dispozițiilor din acest regulament susceptibile să fie invocate în susținerea unei asemenea căi de atac. Astfel, în cadrul procedurii de preluare, procesul de determinare a statului membru responsabil de examinarea cererii de protecție internațională pe baza criteriilor stabilite în capitolul III din Regulamentul Dublin III are o importanță centrală, iar statul membru în care a fost introdusă o asemenea cerere nu poate adresa o cerere de preluare unui alt stat membru decât dacă apreciază că acesta este responsabil de examinarea cererii amintite. În schimb, în cadrul procedurii de reprimire, aceste criterii de responsabilitate nu sunt pertinente, întrucât important este numai ca statul membru solicitat să îndeplinească condițiile prevăzute la articolul 20 alineatul (5) (și anume să fie vorba despre statul membru în care cererea a fost prezentată prima dată și în care procesul de determinare a statului membru responsabil de examinarea acestei cereri este în curs) sau la articolul 18 alineatul (1) literele (b)-(d) din Regulamentul Dublin III (și anume să fie vorba despre statul membru care a fost sesizat cu prima cerere și care, la încheierea procedurii de determinare a statului membru responsabil, a admis propria responsabilitate pentru examinarea cererii).

Curtea a adăugat că, în cadrul unei proceduri de reprimire, lipsa de relevanță a criteriilor de responsabilitate enunțate în capitolul III din Regulamentul Dublin III este confirmată de faptul că, în timp ce articolul 22 din acest regulament prevede în detaliu modul în care aceste criterii trebuie să fie aplicate în cadrul unei proceduri de preluare, articolul 25 din regulamentul menționat, care privește procedura de reprimire, nu cuprinde, în

ceea ce îl privește, nicio dispoziție similară, ci doar impune statului membru solicitat să efectueze verificările necesare pentru a se pronunța asupra cererii de reprimire⁴⁷.

Curtea a mai subliniat că interpretarea contrară, potrivit căreia nu poate fi formulată o asemenea cerere decât dacă statul membru solicitat poate fi desemnat drept stat membru responsabil potrivit criteriilor de responsabilitate enunțate în capitolul III din Regulamentul Dublin III, este contrazisă de economia generală a acestui regulament, care a intenționat să instituie două proceduri autonome (și anume procedura de preluare și procedura de reprimire), aplicabile unor situații diferite și reglementate de dispoziții diferite. Această interpretare contrară ar fi, în plus, de natură să compromită realizarea obiectivului Regulamentului Dublin III care constă în prevenirea circulației secundare a solicitanților de protecție internațională, prin aceea că ea ar presupune că autoritățile competente ale statului membru în care a fost introdusă a doua cerere ar putea, în fapt, să reexamineze concluzia la care au ajuns, la finalul procesului de determinare a statului membru responsabil de examinarea cererii, autoritățile competente ale primului stat membru în ceea ce privește propria responsabilitate a acestuia din urmă. Ea ar putea, pe de altă parte, să conducă la o încălcare a principiului esențial al Regulamentului Dublin III enunțat la articolul 3 alineatul (1) din acesta, potrivit căruia o cerere de protecție internațională trebuie să fie examinată de un singur stat membru.

În concluzie, Curtea a considerat că criteriile de responsabilitate prevăzute în capitolul III din Regulamentul Dublin III nu pot fi invocate în susținerea unei căi de atac introduse împotriva unei decizii de transfer luate în cadrul unei proceduri de reprimire. Cu toate acestea, întrucât criteriile de responsabilitate enunțate la articolele 8-10 din Regulamentul Dublin III au ca scop să contribuie la protecția interesului superior al copilului și a vieții de familie a persoanelor în cauză, atunci când persoana în cauză a transmis autorității competente a celui de al doilea stat element care stabilesc în mod vădit că acesta ar trebui să fie considerat ca fiind statul membru responsabil, în temeiul criteriului prevăzut la articolul 9 din Regulamentul Dublin III, revine statului membru menționat, conform principiului cooperării loiale, să își recunoască responsabilitatea, într-o situație care intră sub incidența articolului 20 alineatul (5) din Regulamentul Dublin III (și anume atunci când procesul de determinare a statului membru responsabil nu a fost încă finalizat în primul stat membru). Prin urmare, într-o asemenea situație, resortisantul unei țări terțe poate, prin excepție, să invoce acest criteriu în cadrul unei căi de atac formulate împotriva deciziei de transfer luate în privința sa.

⁴⁷ În această privință, a se vedea de asemenea [Hotărârea din 30 noiembrie 2023, Ministero dell'Interno și alții \(Broșură comună – Returnare indirectă\) \(C-228/21, C-254/21, C-297/21, C-315/21 și C-328/21, EU:C:2023:934\)](#), în special punctele 95-102.

Criterii și mecanisme de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională

2.4. Controlul deciziei de preluare a unui minor neînsoțit

Hotărârea din 1 august 2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Refuzul preluării unui minor egiptean neînsoțit) (C-19/21, [EU:C:2022:605](#))

„Trimitere preliminară – Regulamentul (UE) nr. 604/2013 – Criterii și mecanisme de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională – Articolul 8 alineatul (2) și articolul 27 alineatul (1) – Minor neînsoțit care are o rudă prezentă în mod legal în alt stat membru – Respingere de către acest stat membru a cererii de preluare a minorului – Dreptul la o cale de atac efectivă al minorului menționat sau al rudei respective împotriva acestei decizii – Articolele 7, 24 și 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene – Interesul superior al copilului”

Pe când era încă minor, I, un resortisant egiptean, a depus o cerere de protecție internațională în Grecia, în care își exprima dorința de a fi reunit cu S, unchiul său, resortisant egiptean și el, care avea reședința legală în Țările de Jos. Ținând seama de aceste împrejurări, autoritățile elene au depus la autoritățile neerlandeze o cerere de preluare a lui I, întemeindu-se pe dispoziția din Regulamentul Dublin III care prevede, atunci când este în interesul minorului neînsoțit, că statul membru responsabil de examinarea cererii sale de protecție internațională este cel în care locuiește în mod legal ruda persoanei în cauză care poate avea grijă de aceasta. Secretarul de stat a respins această cerere și ulterior și cererea de reexaminare.

Contestația introdusă la rândul lor de I și S a fost respinsă de secretarul de stat ca fiind vădit inadmisibilă, pentru motivul că Regulamentul Dublin III nu prevede posibilitatea solicitanților de protecție internațională de a contesta o decizie de respingere a unei cereri de preluare. Prin urmare, I și S au atacat această decizie la rechtbank Den Haag (Tribunalul din Haga, Țările de Jos), arătând că dispuneau fiecare de dreptul de a formula o asemenea cale de atac jurisdicțională în temeiul articolului 27 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III.

În acest context, Tribunalul din Haga a solicitat Curții să se pronunțe cu privire la căile de atac aflate la dispoziția unui minor neînsoțit, solicitant de protecție internațională, și a rudei acestuia împotriva deciziei de respingere a unei cereri de preluare.

Curtea, reunită în Marea Cameră, a statuat că articolul 27 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III coroborat cu articolele 7, 24 și 47 din cartă impune statului membru căruia i-a fost adresată o cerere de preluare să confere dreptul la o cale de atac jurisdicțională împotriva deciziei sale de refuz minorului neînsoțit care solicită protecție internațională, însă nu rudei acestui minor.

Cu titlu introductiv, Curtea a arătat că, deși, pe baza unei interpretări literale, articolul 27 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III pare să acorde dreptul la o cale de atac solicitantului de protecție internațională numai pentru a contesta o decizie de transfer, modul de redactare a articolului nu exclude totuși posibilitatea ca dreptul la o cale de

atac să fie acordat solicitantului minor neînsoțit și pentru a contesta decizia de respingere a unei cereri de preluare întemeiată pe articolul 8 alineatul (2) din Regulamentul Dublin III.

Pentru a stabili dacă articolul 27 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III, interpretat în lumina articolelor 7, 24 și 47 din cartă, impune existența unei căi de atac împotriva unei astfel de decizii de refuz de preluare, această dispoziție trebuie interpretată ținând seama nu numai de formularea sa, ci și de obiectivele, de economia generală și de contextul său, în special de evoluția pe care a cunoscut-o în sistemul din care face parte.

În această privință, Curtea a amintit că, potrivit articolului 47 primul paragraf din cartă, orice persoană ale cărei drepturi și libertăți garantate de dreptul Uniunii sunt încălcate are dreptul la o cale de atac efectivă în fața unei instanțe judecătorești, în conformitate cu condițiile stabilite de acest articol. Acestui drept îi corespunde obligația impusă statelor membre la articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE de a stabili căile de atac necesare pentru a asigura o protecție jurisdicțională efectivă în domeniile reglementate de dreptul Uniunii.

În ceea ce privește determinarea statului membru responsabil de examinarea cererii de protecție internațională și respectarea criteriului obligatoriu al responsabilității, care figurează la articolul 8 alineatul (2) din Regulamentul Dublin III, Curtea a observat că protecția jurisdicțională a unui solicitant minor neînsoțit nu poate varia după cum acest solicitant face obiectul unei decizii de transfer luate de statul membru solicitant sau al unei decizii de respingere de către statul membru solicitat a cererii de preluare a solicitantului respectiv. Astfel, aceste decizii sunt ambele susceptibile să aducă atingere dreptului care îi este conferit minorului neînsoțit prin acest articol de a fi reunit cu o rudă care poate avea grijă de el, în scopul examinării cererii sale de protecție internațională. Rezultă că minorului în cauză trebuie să i se permită, în ambele cazuri, în conformitate cu articolul 47 primul paragraf din cartă, să formuleze o cale de atac pentru a invoca încălcarea dreptului menționat.

Or, în speță, conform articolului 27 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III, în ipoteza în care I, după sosirea sa în Grecia, s-ar fi deplasat în Țările de Jos și ar fi prezentat în acest stat cererea sa de protecție internațională, iar autoritățile elene ar fi acceptat preluarea lui I în calitate de stat membru în care acesta a intrat prima dată, persoana în cauză ar fi avut în mod incontestabil dreptul de a formula o cale de atac jurisdicțională împotriva deciziei de transfer adoptate de autoritățile neerlandeze, întemeiată pe împrejurarea că una dintre rudele sale avea reședința în Țările de Jos.

Într-o asemenea ipoteză, el ar putea invoca astfel în mod util încălcarea dreptului de care beneficiază în calitate de minor neînsoțit în temeiul articolului 8 alineatul (2) din Regulamentul Dublin III. În schimb, în cazul unei interpretări literale a articolului 27 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III, solicitantul care rămâne în statul membru de intrare și depune acolo cererea sa de protecție internațională ar fi privat de o asemenea posibilitate din moment ce în această situație nu este adoptată nicio decizie de transfer.

Curtea a concluzionat că un solicitant minor neînsoțit trebuie să poată formula o cale de atac jurisdicțională, în temeiul articolului 27 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III, nu numai în ipoteza în care statul membru solicitant adoptă o decizie de transfer, ci și în ipoteza în care statul membru solicitat refuză preluarea sa, pentru a putea invoca o încălcare a dreptului conferit de articolul 8 alineatul (2) din regulamentul menționat, cu atât mai mult cu cât acest regulament urmărește să asigure respectarea deplină a drepturilor fundamentale ale minorilor neînsoțiți, garantate la articolele 7 și 24 din cartă.

În schimb, articolul 27 alineatul (1) din acest regulament nu conferă rudei solicitantului, care locuiește în statul membru solicitat, dreptul la o cale de atac împotriva unei asemenea decizii de respingere. Pe de altă parte, nici articolul 7 sau articolul 24 alineatul (2) din cartă și nici articolul 8 alineatul (2) din Regulamentul Dublin III nu îi conferă acesteia drepturi pe care le-ar putea invoca în justiție, așa încât ruda respectivă nu poate să deducă un drept la o cale de atac împotriva unei astfel de decizii numai în temeiul articolului 47 din cartă.

2.5. Posibilitatea invocării împrejurărilor ulterioare adoptării unei decizii de transfer

Hotărârea din 15 aprilie 2021, État belge (Elemente ulterioare deciziei de transfer) (C-194/19, EU:C:2021:270)

„Trimitere preliminară – Regulamentul (UE) nr. 604/2013 – Determinarea statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională – Articolul 27 – Cale de atac – Luarea în considerare a unor elemente ulterioare deciziei de transfer – Protecție jurisdicțională efectivă”

H. A., resortisant al unei țări terțe, a introdus o cerere de azil în Belgia. Cu toate acestea, întrucât autoritățile spaniole au acceptat să îl preia, cererea sa a fost respinsă, iar în privința sa a fost adoptată o decizie de transfer către Spania. La puțin timp după adoptarea acestei decizii, fratele lui H. A. a sosit de asemenea în Belgia și a depus acolo o cerere de azil. În aceste condiții, H. A. a introdus o acțiune împotriva deciziei de transfer adoptate în privința sa, susținând, printre altele, că cererile lor de azil trebuiau examinate împreună.

Această acțiune a fost respinsă pe motiv că sosirea fratelui lui H. A. în Belgia era ulterioară adoptării deciziei în litigiu și că această împrejurare nu putea fi, așadar, luată în considerare pentru a aprecia legalitatea respectivei decizii. H. A. a declarat recurs la Conseil d'État (Consiliul de Stat, Belgia), invocând încălcarea dreptului său la o cale de atac efectivă, astfel cum acesta rezultă din Regulamentul Dublin III⁴⁸ și din articolul 47

⁴⁸ Articolul 27 din acest regulament.

din cartă. Independent de aspectul dacă sosirea fratelui său era efectiv susceptibilă să aibă un impact asupra identității statului membru responsabil de examinarea cererii de azil prezentate de H. A.⁴⁹, Conseil d'État (Consiliul de Stat) trebuie să examineze dacă un solicitant de azil trebuie să se poată prevala de împrejurări ulterioare adoptării unei decizii de transfer care îl privește. Această instanță a decis să adreseze Curții o întrebare în această privință.

Într-o hotărâre de Mare Cameră, Curtea a statuat că dreptul Uniunii⁵⁰ se opune unei legislații naționale care prevede că instanța sesizată cu o acțiune în anulare împotriva unei decizii de transfer nu poate, în cadrul examinării acestei acțiuni, să țină seama de împrejurări ulterioare adoptării acestei decizii care sunt determinante pentru corecta aplicare a Regulamentului Dublin III. Situația este diferită dacă această legislație prevede o cale de atac specifică ce poate fi exercitată în urma apariției unor asemenea împrejurări, cu condiția ca această cale de atac să permită o examinare *ex nunc* a situației persoanei interesate, ale cărei rezultate sunt obligatorii pentru autoritățile naționale.

Pentru a ajunge la această concluzie, Curtea a amintit că Regulamentul Dublin III⁵¹ prevede că persoana care face obiectul unei decizii de transfer are dreptul la o cale de atac efectivă împotriva acestei decizii și că această cale de atac trebuie să cuprindă, printre altele, examinarea aplicării acestui regulament. Ea a amintit de asemenea că a statuat deja că solicitantul de protecție internațională trebuie să poată dispune de o cale de atac efectivă și rapidă care să îi permită să invoce împrejurări ulterioare adoptării unei decizii de transfer, atunci când luarea în considerare a acestora este esențială pentru aplicarea corectă a Regulamentului Dublin III⁵².

Cu toate acestea, Curtea a subliniat că statele membre nu sunt însă obligate să își organizeze în mod necesar sistemul de căi de atac astfel încât cerința luării în considerare a unor asemenea împrejurări să fie garantată în cadrul examinării căii de atac care urmărește contestarea legalității deciziei de transfer. Astfel, legiuitorul Uniunii nu a armonizat decât unele dintre modalitățile procedurale ale dreptului la o cale de atac împotriva deciziei de transfer, iar Regulamentul Dublin III nu precizează dacă acest drept implică în mod necesar ca instanța sesizată să poată efectua o examinare *ex nunc* a legalității deciziei de transfer. Prin urmare, în temeiul principiului autonomiei procedurale, revine fiecărui stat membru atribuția de a stabili aceste modalități, cu condiția ca ele să nu fie mai puțin favorabile decât cele aplicabile unor situații similare supuse dreptului intern (principiul echivalenței) și să nu facă imposibilă în practică sau

⁴⁹ A se vedea definiția noțiunii de „membri de familie”, care figurează la articolul 2 litera (g) din Regulamentul Dublin III și la articolul 10 din acest regulament.

⁵⁰ Articolul 27 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III, interpretat în lumina considerentului (19) al acestui regulament și a articolului 47 din cartă.

⁵¹ Articolul 27 alineatul (1) și considerentul (19) al Regulamentului Dublin III.

⁵² A se vedea Hotărârea [Hotărârea din 25 octombrie 2017, Shiri \(C-201/16, EU:C:2017:805\)](#), și [Hotărârea din 25 ianuarie 2018, Hasan \(C-360/16, EU:C:2018:35\)](#).

excesiv de dificilă exercitarea drepturilor conferite de dreptul Uniunii (principiul efectivității).

În speță, în ceea ce privește mai precis principiul efectivității, Curtea a arătat că o acțiune în anulare introdusă împotriva unei decizii de transfer în cadrul căreia instanța sesizată nu poate ține seama de împrejurări ulterioare adoptării acestei decizii care sunt determinante pentru corecta aplicare a Regulamentului Dublin III nu asigură o protecție jurisdicțională suficientă și că ea nu îi permite persoanei interesate să își exercite drepturile pe care i le conferă acest regulament și articolul 47 din cartă. Cu toate acestea, Curtea a adăugat că o asemenea protecție poate fi garantată, în cadrul sistemului jurisdicțional național avut în vedere în ansamblul său, printr-o cale de atac specifică, distinctă de o cale de atac destinată să asigure controlul legalității unei decizii de transfer, care permite să se țină seama de asemenea împrejurări. Această cale de atac specifică trebuie să garanteze însă persoanei interesate posibilitatea de a obține o decizie prin care autoritățile competente ale statului membru solicitant să fie împiedicate să procedeze la transferul său atunci când o împrejurare ulterioară deciziei de transfer se opune executării sale. Ea trebuie de asemenea să asigure, atunci când o împrejurare ulterioară implică faptul că statul membru solicitant este responsabil de examinarea cererii de protecție internațională, că autoritățile competente ale acestui stat membru sunt obligate să ia măsurile necesare pentru a admite această responsabilitate și pentru a iniția fără întârziere această examinare. Pe de altă parte, exercitarea acestei căi de atac specifice nu trebuie să fie condiționată de privarea de libertate a persoanei interesate și nici de iminența executării deciziei de transfer.

CURTEA DE JUSTIȚIE
A UNIUNII EUROPENE

Direcția cercetare și documentare

Martie 2024